

CONCOURS DE LITTÉRATURE 2025

Unité - Travail - Progrès | وحدة - عمل - تقدم

TUDAGA - DAZAGA - KANEMBU

INTERNATIONAL

CONCOURS DE LITTÉRATURE 2025

وحدة - عمل - تقدم Unité - Travail - Progrès

Nduironnu - Horkusu - Gubia kûši (Tudaga)

Dahu nduronu - Cûro - Kûro ndîi (Dazaga)

Tulotu - Kida - Fuwuro kunto (Kanembu)

Recueil des textes écrits dans le cadre du Concours de
littérature en tudaga, dazaga et kanembu,
tenu au Centre culturel Palmeraie, N'Djaména,
avec de la participation internationale.
du 17 janvier au 16 février 2025

مجموعة من النصوص المكتوبة، كجزء من المسابقة
الأدب. المنعقدة في المركز الثقافي الواحة في انجامينا
بمشاركة دولية من ١٧ يناير إلى ١٦ فبراير ٢٠٢٥.

CONCOURS TOUBOU 2025

Concours de littérature 2025

Les écrits des participants en langue tudaga, dazaga et kanembu

Traduction du titre : Tudaga : Nduronnu - Horkusu - Gubia kûši
 Dazaga : Dahu nduronu - Cûro - Kûro ndîi
 Kanembu : Tullotu - Kida - Fuwuro kunto

Editeurs de ce recueil : Abdolsalam Wahali Brahim,
 Wuše (*Simon Neuhaus*)
 Galmaï Woji (*Rivers Camp*),
 Ahmat Saleh Bodoumi,
 Abakar Maïna,
 Kandamai (*Mark Ortman*)

Révision et correction : Abdolsalam Wahali Brahim,
 Galmaï Woji (*Rivers Camp*),
 Yîsip Ger,
 Abakar Maïna

Design, mise en page : Dočuiĩ (*Anja Neuhaus*)

Première édition : 200 exemplaires (février 2025)

© 2025 Centre culturel Palmeraie

Avant-propos

Est-ce que un individu tout seul va aller loin ? Est-ce qu'une entreprise va devenir grande sans travailler dur ?

Est-ce qu'une bonne idée va se développer bien, sans que des gens unis commencent à bouger ?

Au Centre culturel Palmeraie nous sommes convaincus que la collaboration entre les trois langues et le travail passionné de tout le monde va bien développer nos langues et nos communautés.

Avec ces textes soumis au Concours de littérature 2025 les participants décrivent leurs expériences avec le principe de :

Unité - Travail - Progrès

Bonne lecture, laissez-vous inspirer !

هل يتقدم شخصاً بمفرده بدون اعتماد على شيء؟ هل تصبح الشركة عملاقة بدون عمل الجاد؟ هل يمكن أن تتطور الفكرة الجيدة دون أن يبدأ الناس بالتحرك متحدين؟ نحن في المركز الثقافي (الواحة) مقتنعون بأن التعاون بين اللغات الثلاثة و العمل المثير للجميع سوف يطور لغاتنا و مجتمعاتنا. من خلال هذه النصوص المقدمة لمسابقة الأدب لعام ٢٠٢٥، يعبر المشاركون تجاربهم مع مبدأ :

الوحدة، العمل، التقدم

قراءة ممتعة.

Concours de littérature INTERNATIONAL

Le territoire de nos langues est vaste et les locuteurs sont très mobiles. Mais beaucoup d'entre eux savent déjà lire et écrire leur langue. C'est pourquoi le Concours de Littérature s'est tenu à l'international, afin que tout le monde puisse y participer, où qu'il se trouve. Presque 50 personnes se sont inscrites et ont soumis des textes. Les meilleurs textes sont maintenant publiés dans ce livre.

أراضي لغاتنا شاسعة والمتحدثون متنقلون للغاية. لكن الكثير منهم يعرفون بالفعل كيفية قراءة وكتابة لغتهم. لهذا السبب أقيمت مسابقة الأدب دوليا ، حتى يتمكن الجميع من المشاركة ، بغض النظر عن مكان وجودهم. قام ما يقرب من 50 شخصا بالتسجيل وتقديم النصوص المرضية. يتم الآن نشر أفضل النصوص في هذا الكتاب.

À droite il y a les noms de tout le monde qui ont écrit un texte. →

Malheureusement il n'y a pas de place pour publier tous les textes en tudaga dans ce livre. Mais tous les textes vont donc être publiés sur facebook.

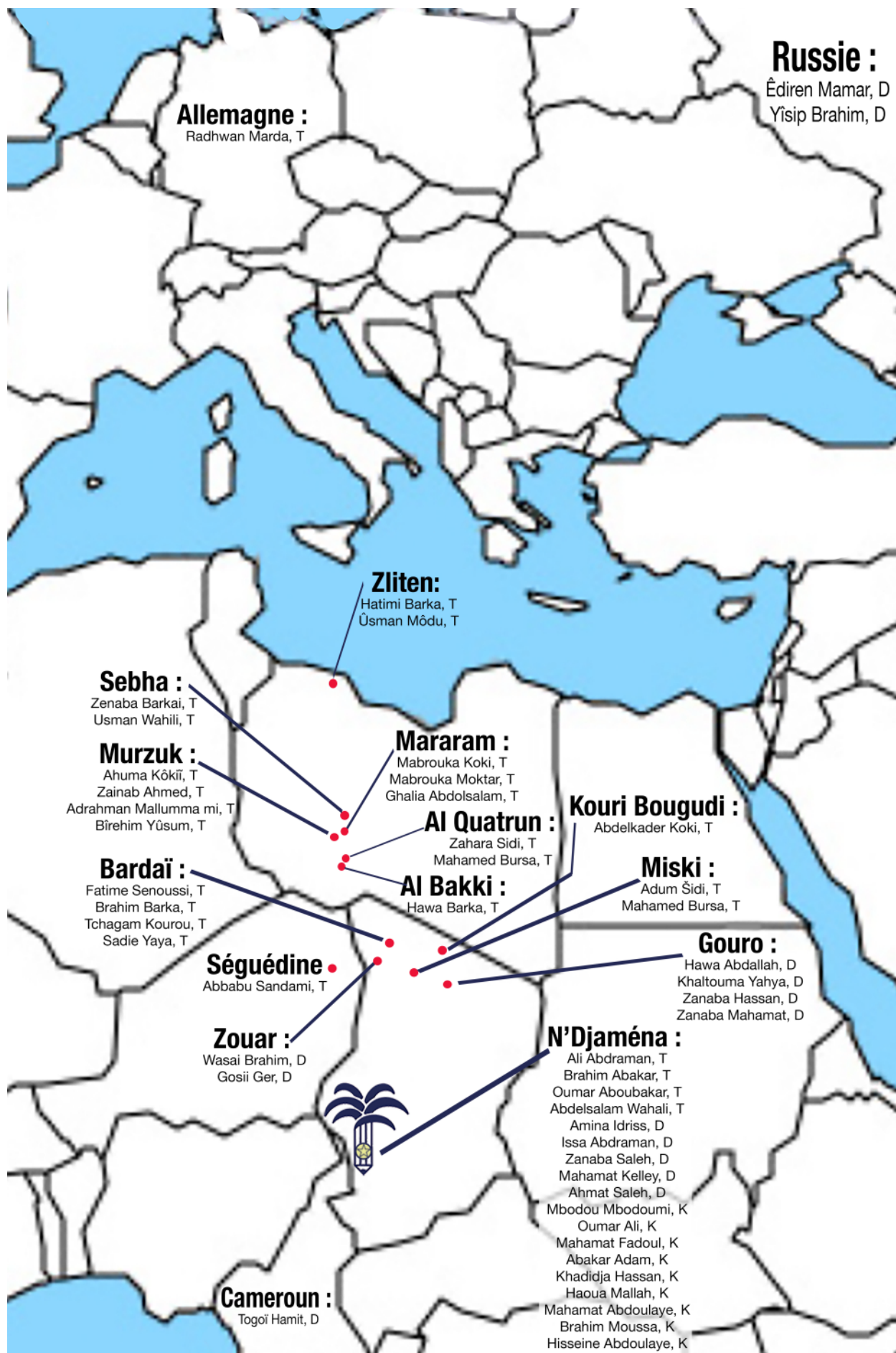

Table de matières

Avant-propos	3
Concours de littérature INTERNATIONAL	4
Table de matières	6
Tudaga : Nduronnu - Horkusu - Gubia kûši	8
Ali Abdrahman - 3ème rang N'Djaména	8
Brahim Abakar - 2ème rang N'Djaména	9
Oumar Kelley - 1er rang N'Djaména.....	10
Abdolsalam Wahali Brahim.....	13
Osman Hamid.....	15
Fatime Senoussi - 3ème rang INTERNATIONAL	19
Brahim Barka	20
Sadie Yaya.....	22
Ahuma Kôkiĩ - 1er rang INTERNATIONAL	22
Bîrehim Yusum - 2ème INTERNATIONAL.....	24
Abdrahman Mallumma mi.....	27
Abdelkader Kôki.....	28
Abbabu Sandami	30
Zainab Ahmed.....	35
Hatimi Barka	36
Radhwan Marda	38
Kanembu : Tullotu - Kida - Fuwuro kunto	40
Abakar Adam	40
Brahim Moussa - 1er rang N'Djaména	41
Haoua Mallah - 3ème rang N'Djaména	43
Hisseine Abdoulaye	45
Khadidja Hassan.....	47
Mahamat Abdoulaye - 2ème rang N'Djaména.....	48
Mbodou Mbodoumi	49
Oumar Ali.....	50
Mahamat Fadoul.....	50

Dazaga : Dahu nduronu - Cûro - Kûro ndîi.....	51
Issa Abdraman - 2ème rang N'Djaména	51
Mahamat Kelley - 1er rang N'Djaména.....	54
Amina Idriss	58
Êdiren Mamar - 3ème rang INTERNATIONAL	66
Gosii Ger - 2ème rang INTERNATIONAL.....	67
Togoi Hamid.....	69
Wasai Biran	70
Yîsip Brahim	71
Zanaba Hassan	72
Zanaba Mahamat.....	73
Zanaba Saleh	73
Khaltuma Yahya.....	75
Hawa Abdallah - 1er rang INTERNATIONAL.....	75
Ahmat Saleh	77

Tudaga : Nduronnu - Horkusu - Gubia kûši

Ali Abdrahman - 3ème rang N'Djaména

Mède ôguzuu-ã dahu ndonji hundã landiri :

Nduronnu muro saraã čindi yoo hoo čindi. Horkusu muro yunu gali kohĩ gunna, yunu yibedi yoo ndomi gunna. Gubia kûši muro

yunu ambanjinĩ, burbanjinĩ yoo yunu bunjinĩ gunna.

Odu ndũ muro yunu nduronnu horkusu kohuduroo gubia lukuĩ. To tani aya dagi turo mbatiri :

Yum turo aũ bûgudi turo bari duyini muro gibiya duna hunã tus. Ada hunã ha lûyi : Yandu eredu huski dizibia-ã yusopu čendã yepũú.

Du ôrozi gaburtudo čĩ kõi čĩĩ hananurú, čĩĩdi horkusu kinnĩĩ gartu kinedu kõi čĩĩ haki, kubo sũgu-ã nakĩĩ čĩĩdi ôwuri yusu-ã liwo, konur-ã du busamma gunna yiletu, bari dundu, kõi kapaga mannu sopũú.

Abba hundã nos. Ada-ã yerčindã konuru-ã du busamma
gunna čiletu bari duyuo, muro nduronnu hundã yingaldu
sagahanu du konuru-ã yunu budi hakuo.

Du ôrozi gaburtudo turo mannu yugó.

Abba-ã muro čunubu togus, nosunodi gubudi yunu horkusu
muro nduronnu yidawo gubia kenjini to yingaldu muro ada-ã
ha yayohîe.

Ada-ã ôwonni yunu mbo konuru hundã sagahunu du yugu-
ruwo, sôgu-ã tûrru čepu ôrozi hakundu burbayuo, du yuna
mundu čoobo, yoo ôrozi-ĩ buyunu yaaba ni yudomo, ŋgo
čîkã du gubia tûri.

Brahim Abakar - 2ème rang N'Djaména

Nduronnu-ã : Anna hoo yibeyundudo, daha hokundudo.

Horkusu : Tôzuro, yunu guru yibeyundudo.

Gubia kûši : Ngo kôî čîkã du gubudi, gubia tûrrudo.

Enou du lôko turo, ômure čû môše du hayundu čûo. Numi-ĩ
du yunu yohidîe yugó. Yum turo bosu hôkorčindã, yuhado :
« Kuba honguru, lukuru tôzuro kohudar » čuo.

Taa ôroze hunda yidadã čulokundu hokundã gûrso dûbo
ôguzuu toho.

« Lukuru tôzuro yibenduru wohar torkar » čuo.

Tûrri numo turo tigirdã sôg gonaa čî. Gona-ã hiyindã :

« Goni turonnu-ã dûbu » čuo.

Taa gona hunda ôguzuu čepu čoobo. Numo hundã zabtundu tigirtã, goni turonnu-ã dûbo ôguzuu du čepu layindã : « Budi gali, aã » čuo. Gona hunda yidadã čepu. Sûgoi ôwonni tûrru gona čoobu lidu čepu. Odu taa ôrozi-ĩ buyi. Du adiba hunda čoobo, ôwonni gabčínã du dakana hunda lanjuo. Mura to koo di horkusu tôzuroo yohudu budi burbayundu gubia tûri.

Ŋgo anna giba-ã yuhado :
« Kubo turonnu-ã ohuro
čubabú » čuo.

Yunu to yire.

Oumar Kelley - 1er rang N'Djaména « Nêhi »

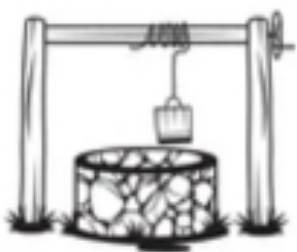
Ŋgo eneu du numo turo « Nêhi » čindîe turo čî. Kôluŋgo Tûu-ã du čî. Numi-ĩ gunna muro ême yê weru yê borsu. Yunu zidu čîĩ gunna yidi yî borsu. Nêhi muro numi-ĩ gunna haga murdom kora. Nêhia-ã gunna haga hundã tartuda. Aũ naani wonoko turo du yala huna yê êreze huna yê yida hayi čî. Kîn-jigi hundã gunna êreze hilidi yê bara ndûuŋi yê he tuzudo. Horkusu gudi yugó. Diziba dahu du to tûrtu. Yagaba hundã ni gunna yida sanua du yibedida.

Kôwuro togusoo gunna čuzukî borsu čîki. Îye yê budazi ôreze-ã sohi tûrri.

Numi-ĩ to tûrtu čîidi anna hunã dahu turonna. Êrdi guruo ni kal yôlubo doguo ni kal mura gunna daha yigideki. Sagahuna mundu diziba dahu du kînjigi hundã to muro. Gubia didi tûrrú. Mura diziba hundã mura de tûrte. Haga hundã yê kînjigi hundã yê maša hundã yê yunu gunna turonnu. Aũ êreze hiliyinĩ nĩ odo hunã ni êreze hiliyini. Bara duyuni nĩ odo hunã ni bara čûuŋi. Sagahuna dûbu ndedu niroo mannu muro mbo hûdĩ muro tûrtu. De gubia tûrrú.

Odu aũ kunu turo Šaši čindi numi-ĩ du čurodi budi tugan. Numaga ni budi čuduri. Anna ni budi čuduri. Anġal gudi êski ni haki. Anna numa guda-ã gunna gubudi tûrrudo. Dahu nduronnu yê horkusu yê borsu du gubudi tûrrudo kor dahu čoŋ. Odu Šaši anġal to gуйi Nêhi zabtu. Numo hunã yê anna hunã yê anna guda-ã tûrtu du gubudi tûrrie čidaado yinġaldu. Numi-ĩ mbo mannu anna hunã dahu šiša gunú. Čîidi mura gunna hoktundu horkusu četu yogusĩ muro didi adaga hundu gunú. Gudi-ĩ du koo tosu čûwo yê lamar čûwo yê gunna hoktundi. Saraã to gali nduhui hundu čĩĩdi numi-ĩ didi kôĩ ŋgo čĩĩ hi borsu čî. Šaši anna guda-ã yunu yogusu numa hundã yibeyindã čuduri. Dahu čoŋ. Odu zabtu liĩ aũ anġaldo ni yusobú. Aũ kunu ni yusobú. Adibi yê odu yê ni yûhudu.

« *Yĩrdu ! Kubo turonnu ohuro yudobú* » čini.

« *Yida daha šiša-ã orko yidadú* » ni čini.

Odu amma gunna ha dahu yûgurtu.

Ngo tûrru îyi huzayindĩ « Îyi busama du čî bu ndûrrú, aya saga ndurã hûi-ĩ du čî » čî.

Odu bûni čiledo. Îye galiga ka-ã ha yê billa ka-ã yê tigirdu bara čûungĩ « Bara mûkiã aya yîridu. Îyi bûnii-ĩ yongu » čini. Haga hunda giba-ã ngo kîri ni čuadú. Bîdibidi ni čuadú. Šaši aŋgal numaga guda yûgurtu. « Yiga huzandûú. Îyi-ĩ aya čî busamma aya čî, yagaba kûri suwada yê yuzo suwado yê gunna busahu yê îyi-ĩ yê du tombar » čini. Odu yagaba tûge numi-ĩ gunna yudomo. Anna čirra-ã ha čîkã gunna numi-ĩ hi logobčundu lidu su hayuo. Îyi ni nerkaa čî. Buda numi-ĩ du čûungu bapî ni čûo. Aũ yîri, aũ gudi yîri du numi-ĩ budi buyi.

To koo du Nêhi numo bui togus. Kînjigi hundu ngoã « *no gaburko, sûgudi gaburko* » du aũ naani dahu hunã yê yala hunã borsu zaga kînjigi yodurĩ du tugaŋĩ yunu to morči. Amma gunna dahu turonjunu ni horkusu numo hundã gunna su tusu ni Nêhi duna guyi. Numi-ĩ ngo du horkusu barii-ĩ yê êrezee-ã yê borsu gunnoó horkusu gudi yugonnãá yunu ni morči.

Anna-ã munda togusã aũ guru ni kasuga yogusi, aũ guru ni yagaba yudomi, aũ guru ni kayua yusii. Amma bui yingaldu, horkusu-ã ni buyi. Numi-ĩ gubia ted. Anna tia čûdutie mannu « dahu nduronnu koo dahu nduronnu anna Nêhia-ã koo gali» čindi.
« Gubia kûši koo Nêhi-ĩ koo gali» čindîe togus.

Abdolsalam Wahali Brahim

Nduronnu : Anna hoo yibeyundu, kuba hokundudo
Horkusu : Tôzuru ndohi, tooni yunu guru kohumo
Gubia kûši : Ngo yina tamaã du gudi bilčundudo.
Enou du lôko turo, busau Tûrrĩ du, gôni-ĩ du yiga kôî orra čû kor, numeĩ kînnĩ turo du anna wonada ôroze hunda yidada hayundu čûo.
Kômma yer susu ôroze čubudîe galigo di yerčini.
Čiidi bûni yî čadîe yugó, kôî yî-ĩ čĩ mura yê kôidi orro turo kor tohi. Tûgohu werečundoo, dûnogi zabtundu tigo hundã lidi.
Yum turo ômuri turo tiri kanjinîe numemmi tigrĩ, ada gunnoo, aũ aŋgaldo yugó. Ada-ã lau ndabtugunã, odo kunu aŋgaldo turo čî ômuri-ĩ hiyi : Wurdaa nduã ndoo čî ? Odi-ĩ yuhadiadu : Ôroze-ã bini kîhi hundu čoopu werečuo.
Ômuri-ĩ kûyukunã tigiri têhi turo orki-ĩ du bos. Garčînî dûnogi tohã, ômure-ã ôroze hundã čusčundu yidadu tigiro. Ômure guru tigirtu ôsurdi-ĩ hi lahayuo, taa ômuri turo čonju yaabi

hunã ted. Dohu šahi hundu čadu labara hunda tuudo. Ôsur-di-ĩ yuhadiadu : « Nûgoi kôî dogu ndûrru werendiĩ, hokndundu aya bûni letumãá? » či.

Ômuri yaabi môori-ĩ yuhadiadu : « Yunu a ngo dahu du tadorú, ‘No gaburko, sûgudi gaburko di tîyo’ » Čiidi togo arrai a anna numia-ã ha yuha. Lôko yuzogo yizi-ĩ galigo di yuguruwo, anna numia-ã čabtuo, ômuri ôsurdi-ĩ yuhadiadu : « Nûgoi dogu ndûrru werendiĩ aya bûni letumãá? » Anna

numia-ã ko turonjundu yuhatiadu : « Arrai a ngo dahu du tadorú čiidi togo hoktudundu kôî letiriĩ yê yina barayiniã yê su gurtadar » čuo.

Togi-ĩ čabtundã yuhatiadu : « Yaabi nani yunu arrakunã yogurtuk » čuo. Odu togo tohã, aũ guru ni ôrozi nobtu yodur, guru ni ôrozi njorru yodur. Taa anna yihitu ni wô gôni-ĩ tûrru asuba bûni čiletia yê mašaa čoopu leo.

Bûni hûi činaku ni čiletu yî čoŋo. Kîhi a ôroze-ã tûrru werečundudo yugó, aya numi-ĩ du čao. Ômuri ôsurdi-ĩ teddo yugó, numemmi du hayi. Dugusa yîšã, bûni gudi hûi činawo, to mannu čiletu yî čoŋo.

Odu anna numemmi du čîkã budi lerčuo, ôroze-ã mannu lerda, gimia-ã yî-ĩ čadã yollo činaki.

Dugusa yîšã, ômuri ôsurdi-ĩ yuhadiadu : « Ma kôî huraa to hi bûni gudi leturu nani bari ndundar, kuzo yôluboo ndûrriĩ kuyo togusi » či. Ômure numia-ã čûkundu layindã arrai budi gali.

Odu hoktundu bûni čiletu yî čoŋgã, tûrru yida yugopu eredu sara čoŋo, taa yuba kokundu, bari duyuo. Odu bari-ĩ anna numia-ã kîhi kîhi di yudokî bari-ĩ bap.

Taa čabtundu bari-ĩ yugopu, tĩrize du yaaba numemmi du čĩkã kor čooro. To di bu sũgoi kôwuro bari ndũusko tohã gunna hoktundu bari duyundi, kuzo ŋgo tũrru maša yôlubčindĩĩ tus, maša-ã numeĩ hundã du yugurĩe togus. Anna giba-ã dagi di yuhado : « Kubo turonnu ohuro yudobú » čuo.

Osman Hamid

Kundudo ndurã yê ka ndurã galidi tadar !

To nduronnu yê horkusu yê du gubia kendiri ni hukuri.
Tudaga-ã ALLA yibeyunno, muro layini.
Čĩidi Tuda-ã dagi di yuhati :
ALLA suhuk ! nani, nuhuar čĩ čuo.
Ôwonni ALLA baranu ! nani ner čĩ čuo.
Ndĩ nuwo, ka guru anna hundã migiza togusoo morčindĩ čũo.
Ka nua-ã morčindoo morum, Kundudo numa morčinoos morum.
To Tudo hanayunnó gunoó, čidaado yugó.
Mêdi to tunda Tuda-ã, galidi dahu makuroo gali.
Kundudi-ĩ muro Yaabi Tuda. Tudagaa-ã ni dubal hunu dunodo su tuzu čĩĩ muro.
Ôwonni kundudi-ĩ kiši hunã du yuna budi gala dĩne gudi-ĩ di yugondunã čũo. Dubal to togurkuo Yaabi-ĩ toburi, yuna du čĩkã suri čuboo Yaabi-ĩ zonjini. A anna munduga-ã hanayundú.

To anna hanayindia, turonnu togusu ni dahu čongoo kandaar. Nduronnu yê, horkusu yê, hoktundoo Tuda-ã lau tiri hanadii tigiri. Hanadi to adaga-ã ha hiliyini.

Anna guru yerčundu ni Tuda-ã kôe čikã tigirtu wura čendîe to tiri dûli hangiri. To ôrozi yê aŋgal yê barayini. Yoo kinedu yê hanadi yê ni barayini.

Tudaga-ã ŋgo lôko Tuda-ã mura bursa čûkã ŋgullahada, čîidi lôko ôlugo guda hoktunduã, du ka guda zotîe togus, Ka guda-ã Tudaga-ã ha čiti.

Ôwonni kundudi-ĩ mannu to muro koo, Tuda-ã lau kunu tusopî čî to yunu budi zondu. Toi yungaldu mosko SIL Kandamai hi Tudaga yibedia du Tû kegirči.

To Tudaga-ã morti di čuadiê. Kandamai yê anna četã yê horkusu bui su yoguso ni ôwonni mannu yogusî čûwo.

Nû horkusu hundã duna guyi, ndî nuwo nduronnu yê, horkusu yê hoktunduã, Tudaga-ã budi gubia ted.

Tudaga du karadini ni arbidinîe togus. Taa kîtaba mundu arbiduo.

Bordo du ni Mosko Hanadii-ĩ yibeyuo, Njeminaa ni Mosko to muro koo yibeyuo.

Sagahunu nani du čabu sa giba ndûusi Tudagaa bui yibeyindu ni anna mundu Tudaga-ã sa giba čûuŋgi.

Yuna arbiyundã layindu du gala-ã ha yuna leri a čendi.

To muro yuna Tudaga-ã ha duna čendiã guru. Ôwonni yunu Tudaga-ã gunna intrnit du arbiyindi ni yuhati. To muro Tuda-ã ha zaga turo di, nduronnu yê, hanadi yê čeni. Mura horkusu yogusi čukã budi gubia ted. Ôwonni tusu gubia tûrri čûo.

Mura anna budi kineda ni yunu hundã didi yusopú.

Yunu sobumoo kôĩ turo ho tũkĩĩ. Tuda-ã dagi di yuhado :

Kohĩĩ ngira hadĩĩ ngira čĩndi.

To tunda mura lau budi lerda. Tunda anna Lĩbia tĩyiku Tudaga duna yendiriã anna tuzoo du kandurú, to mannu gũĩ di anna Tudaga yibeyindiã tiyedoo, ndĩ nuwo agasu taa čĩĩ budi zonu, Tuda-ã ha budi čũdaá. Mẽdi to bazuo budi tunda lau zonu, nĩĩdu ni nĩĩdi, ašido koo daĩai zonu du dunjini.

Ada gunna du duna ALLAA-Ã bui. Agusu to tobur ni anna mundu Lĩbia du Tudaga karayuo. Ngo anna tuzoo borsu čĩĩdi tẽdi budi munjuo.

Mosko hanadii Lĩbia du yibedu anna mundu zogo du horkusu yogusi, nũ mannu karayindĩ čũwo. Ôwonni kandama bui čĩ.

A gunna nduronnu yẽ, horkusu yẽ hoktundu duna ALLAA četu togus. Anna tuzoo du anna mundu toguso.

Nũ Tudaga-ã anna ômure yẽ adiba yẽ mundu arabiyindi karayindi. Ôwonni Agasu-ã kitaba mundu yibeyi. Tudaga-ã koĩ Tudo čĩĩ gunna du karadinĩe barandiri. To hoo yẽ horkusu yẽ barayini.

Kundudi-ĩ mannu yũo ndurã sara dunduru hukurdoo togusú.

Tuda-ã dagi yuhati : Dôрку nuu lanuu, šidena mũú čuo.

Čĩĩdi munduga-ã gunna to muro yogisĩ čũo. A waša anna Tuda-ã lau dasdo : Ada yuna zunda hũtaar !

1. Čabu arba-ã adaga anna gudaa ni kundudo du yugó, yaabi kundudi-ĩ kubo ndur du gaturú.

2. Tũru anna tuda gunna mannu čabčundu Tuda-ã du čũũgi čũo.

3. Kundudi-ĩ bibidunoo mēdi Tudaa yusoboo mannu kal.
4. Adaga Tudaa-ã Durdi-ĩ mannu du čĩ.
5. To hukurdoo tuduhukú.
6. Yunu gudi-ĩ anna yila guda mundu kōi Tudaa-ã du ôrozi baradi di tigirow, anna taa adaga guda yidao ôwonni Tuda-ã du mura mundu, to budi zondú kordu hanandaar !
7. Ôrozi čĩ čĩidi kara yugó a budi zondú.
8. Doba ndurã budi tusa yogusuda, to mannu aŋgal zonu, zogo doba ndurã tũhududu. Mia ndurã turrú, adiba guda čoopi.

Tuda-ã dagi yuhati : Banuma bo-ĩ bo di tamoó dahu yuzo di waduú čuo.

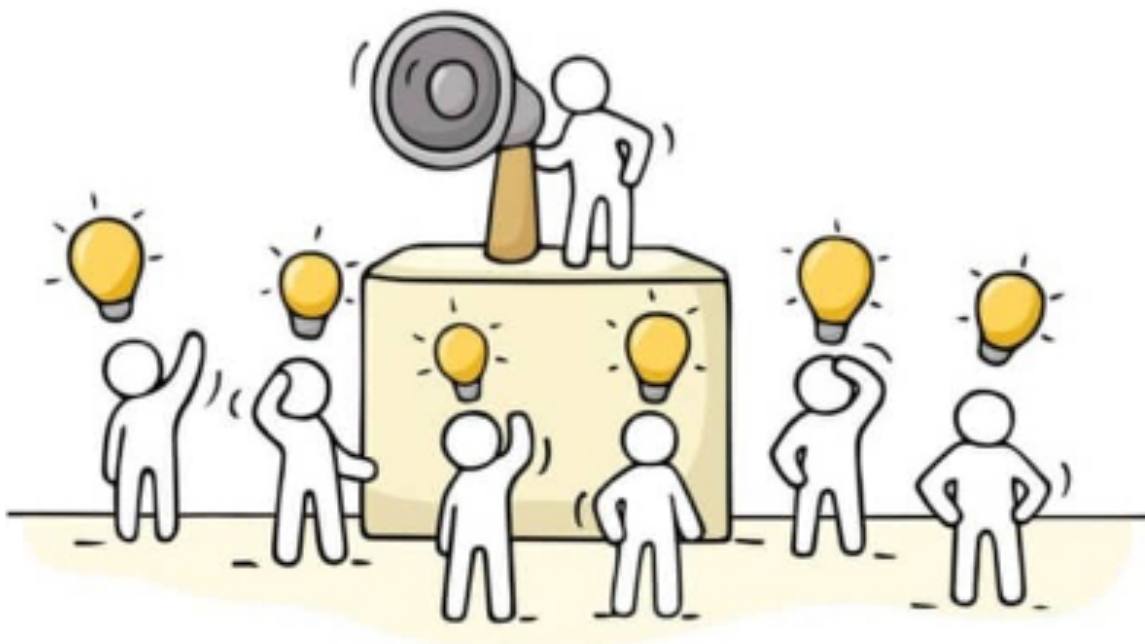
Ôwonni dagi gudi : Dôdumure cũ hoktunduo dûguli čiti cuo.

Dagi gudi : Enesu sobuwo njusob cuo.

Ada gunna landu arrai turo gunduruo gali.

Mēde ada, adiba yē, ômure yē, anna gunna buya yē aŋgalda yē, anna karaduda yē lau dasdo.

A hurkusu bui barayini su aŋgal yinaku ! To gunnoó mortirĩ tĩyo.

Fatime Senoussi - 3ème rang INTERNATIONAL

Yunu sa giba ndusobi yê dahu nduronnu yê horkusu-ã yê gubia kûši-ĩ yê.

Yunu turo kohudurdo či hadiri

Eneũ du lôko turo numo Gubon ga bara čuũŋo, bara-ã du barka na ineba na susa mũndu čumbu yugurki čĩĩdi tiri-ĩ tosu haki yinna-ã gunna numo gudi yobuũ ndedú azunu turo či azuna-ã čer hunã goni čindi azunu tosu.

Odu anna numia-ã layindã ndĩ kohudiri čuo halas tiri-ĩ torkuru ni yibenduru čuro kohuduroo anja ndurã ni kubogo di numi-ĩ yopuru lukuri čuo numo ndurã ni tiri-ĩ yibendiri čuo. Taa odu ômure-ã asuba hundã čabčundu ni bône na hela hunda na čoopu tûrri.

Odu ômure-ã ni tiri-ĩ yibeyindi tunda adiba-ã ni tĩbi-ĩ yibenduru tũkuduru yendiri.

Odu halas tiri-ĩ yibeyindã nũ anna-ã anja hundã Gubon ga čoopu yerčundoó tũruzidi azunu-ã kôčindu ni Zuar tigirtu čepi.

Yunu a tunda ŋgo kohudurdo tani su hadar. To yunu sa giba ndũusi taŋaa tokoo. A dahu nduronnu.

Brahim Barka

Nduronua : Nduronu čundoo hokti anna šisa hokndudu dahu turonjundu hoo yibeyundu du saraã yibeyjundudo.

Horkusu : Horkusu čundoo yunu amma ôlugo kuba nuã du kohĩ ginna horgusu (yagabi tomuwo ni horgusu, eredu ndomi, karaha yibedi, dahab baradi) ada gunna hoktundoo horgusu čindi.

Gubia kûši : Gubia kîšĩ yunu ngo tamma du gudi ziada haɲumo (ôrozi ziada, aɲgal ziada) yunu ngo tama du ziada haɲuma ginna.

Ngo lôko turo bûgudi turo mia ôguzuu yida, mia hunã ginna larda šisa du hayundu čûku. Mia hunã migiza yunu yidadudo yugó ôwonni larda kôme hayundu čîkã du anna mura ha šibčindi go ni čendi yoo ôrozi hundu yidadoo ni čuatu čoongi kînjigi hundã budi wuçi. Bûgudi abba-ã numo hunã kôi hayi čĩ du migizeyi odu bûgudi abba-ã lardu ka galayi mia hunã ha barayi yîrdu či. Mi-ã larda čîkã du bazo, odu mia gubi yê sohi yê du zaptundu numo hundã kôi abba hundã čĩ tigiro.

Abba-ã mia hunã ha čabu čabči odu bûgudi-ĩ yuha : Ada nurã tani nû nura ha wur turo nendiri : « Kînjigi nduma tubazã koo budi wučunó, gali nû hoksundu naani dahu turondu „kubo turonnu ohuro yudobú“ » či. « Gali nû nura du naani yidi turo yûgurtu » či. « Mi-ã tûrru yida tigiido, bûgudi-ĩ yida-ã čoobu turo turo di yogur durtuũn » či. « Nura mannu daha šiša koo a muro ŋadu anna gosčundi » či. « Gali nû yûsuru nura du naani yida guda yigi » či. Tûru miã yidã tigiido odu bûgudĩ yida čoobu hoki yôrie barayi. « Odu yida-ã ndogurki čedó durtuũ ni ? » či. « Nura mannu hoo na koo a muro koo duna tadum. Odu dahu hoksundu yûsuru horkusa nduã yogusudu » či. Mi-ã dahu turo njuo yina hunda kînnie yidadã ginna čabčundu horkusa du zodo. Odu ña mundu ni čabčuo gona ni čabčuo tôzure du ni zodo. Aũ dôluũ kooni duluyindi odu bûgudi-ĩ mia hunã numi-ĩ du mura budi duna guyuo. Odu bûgudi abba-ã tigri layinã yuha : « **Horkusu koo ni hoo čidaa kiši koo ni nduronnu čidaa** » či. Tokoo di mia taa migiza-ã aŋgal yê arrai yê hokundu ni duna guyuo.

Images : Extrait du « Le laboureur et ses enfants » de Jean de la Fontaine

Sadie Yaya

Nduronnu tadar, tunda dunada, haki horkusu kohuduri. Taa horkusu ndurã gubia tedi. Nduronnu yugonoó, haki horkusu gubia tedú.

Bordo du sula kogoyaa tusa. Tani kogoya ôdi turo tar. Môsi nurã Kindahi kogoya anğur yê a četu honğar. Taa sula mundu yobuso. Taa kogoya tundã mundu toho. Taa gorkar.

Kogoya mundu hanğaar.

Guru budiri, guru yebiri.

Nû tunda čûuna gubia lukar. Dôoni turonnu sula mundu guyunú.

Ahuma Kôkĩ - 1er rang INTERNATIONAL

Lôko turo tunda anna mundu hoktundu bari yibendar, ngo numo to di bara yugondú, ôwonni îye bûne dunada mannu yugondú, tôi yingaldu tunda hoktundu horkusu to kohudar, ngo dagi di yuhati “horkusu koo ni dulu čidaa ; kiši koo ni nduronnu čidaa” čindi. Dagi a du mêde dunada čûo, mbozoo tunda hoo tadurdoó, horkusu a haki toguhú.

Zaga horkusa hûi nakurã ndû nduwo : Tunda anna dîšee kora dahu mêde yenduru ni gûruso ndurã čambar, ôwonni asubu

bûne čiledi zaga kûrtudurĩ su sôortuduo, asumma čer hunã Sûndo čindi.

Lôko to Tû du asubu to hanġũú, tunda turo yiga numo turo Sûria čindi tedu ni taa čebu čonġ. Čonġã tiri hunã Masar tigiri taa Lîbiya tigiri taa Tû ligi, ôwure ôguzuu ndurã Tû li, aũ bûne ndiletka moguni-ĩ mannu Sûria du makar, taa bûne ôguzuu letaar. Bûne čû-ã ni su wûne îyi-ĩ yodurĩe yûtaar, taa turo ni ôrize numi-ĩ du čûkã su îyi čadi, yoo tura ni bara mûkaar. Nû ģila murdom sama yusu anna-ã yê ôreza-ã yê amba ha-kuo, nû mannu ôwonni teĩ čĩ.

Ôwonni ģgo numi-ĩ du bari ni yugó, tĩnne ni yugondú, čĩidi nû tĩnne mundu yê, susa anna čubudiã yê ôroze čubudiã yê, yoo îyi gali anna čadiê yê gunna čûo.

Ôwonni Tû gudi-ĩ du mannu Sûndo to horkusa yogus, Zuar du bûne dísee letaar, yoo ģûruso ndurã ģgo hitirã mannu muro zabči yigi.

Horkusu a dahu nduronnu yê hoo yê yûġurtu, ôwonni amba anna-ã gunna yê ôroze-ã hundã yê yûġurtu.

Dagi yuhati :

“Yida dahan šiša-ã orko yidadú”, čĩidi anna dahu turonna koo, yunu gunna arrakindi, čusčindu gubia keyindi.

Bîrehim Yusum - 2ème INTERNATIONAL Ônuri-ĩ Bûni-ĩ Honji

Dûnogi turo eskenu-ã kûdi činaa lîimnji čon, bî-ĩ ginna gûndu duyunu, obonu yerči. Mbozoo kôburo-ã, koburo njilii gunú čîidi, kapči hodurunu hu njili čenîe wunaši čundu anna-ã bur-sayundunnó tohu ni, kaya di anja hundã captundu tûmnjuo, ña-ã ni bereyundu kara-ã čûuŋo, anna-ã mura yê ada hundã yê ni somhôši di mašayundu yagaba-ã du zotu bozo.

Kunu čî layundã, mura du ma eskenu-ã budi yumarčini, kûde-ã ni budi čîbisi, yoo mura zaga ŋgo tuŋosudã ŋadu numi-ĩ du wani bui čenno yugó, yî hinehine gunnoó, čîidi togo hotki-ĩ hi ônuri dunodo madu dî tugurîe kor du anna aŋgalda-ã hanayuo, adiba-ã yê ada-ã yê hê ni bôruyundu, « Togo aũ wô ônurkiši-ĩ čakunú » čuo. Ŋgo mannu ônuri-ĩ hi abusčindîe yingaldu numî-ĩ ôro kôî bizi hi yibeyundudo, kapči ônuri-ĩ tuguruwo ni haki yagaba-ã kôî čûkã gûpčunú, čîidi bûni-ĩ wô kiši-ĩ du čî, yî-ĩ budi bui koo honjinîe wunaši čundu abusčindi, « Ŋgo a di gubudi ôguzuu du honjunu, sũgo čiledo » čundu anna giba-ã yuhado.

Tûgohu hotko tohã, ônuri-ĩ madu tuguruk, anna-ã guru saw hunã bazo, anna-ã guru ni wôku to ñekindî čûo duru yidadú, tugohu bî-ĩ lôko čukunã, kiši-ĩ ginna yî-ĩ hûttu têdi čî čuduro, « Tunda aŋgaltudundoo, ônuri dunodo a tûrtu durturdo yugó », čundu. Ača giba guru yuhado, ônuri-ĩ tuzunnó di digisa ôguzuu ted.

Lôko ônuri-ĩ tuzu yĩ-ĩ njorčunã, čêne guru hu bûgudi numii-ĩ, wô kiši-ĩ keyi, « bûni-ĩ hi honjunu yee honjunno yugonnú » čunu ladia keyi, čêne-ã tigirdu layundã, bûni-ĩ hi ônuri-ĩ honjunno, odu zaptugundu bûgudi-ĩ hi labarčuo, bûgudi-ĩ anna-ã ginna ha lûyi čapči sôorči. « Bûni-ĩ kinjidi yĩ yugó, yĩ-ĩ kinjidi kûnjigi yugó » čunu yuhadu, horkusu yohudoo galĩ hiyi.

Odu anna-ã ginna mêdi-ĩ hi su čîgirtawo, aũ nani nguduri hunã yuha, mura guru ni, « Bûni gibi-ĩ gunú, gudi êski ôro dahu-ã ha letaar » čuo. Guru ni « Bûni gibi-ĩ gunnoó, gudi êski ôro dahu-ã ha leturoo » yĩ. « Haŋgurú », čunu yuhado, anna bûni êski barayindiã, kapči sûgo ônuri gudi tugurîe wunaši čundu abusčindi, yoo bûni gibi-ĩ sûgo čiletîe barayindiã ni, ôro dahu-ã ha yĩ haktunnó ŋadu yuhati.

To koo di, čabu-ã ha su budi čîgirtakudo di bu, bûni gibi-ĩ hi sûgo čiletîe hê bozo, bûni-ĩ koi-ĩ ni gali di êmme du yudombu dunodo yohudîe ŋadu yuhado, sûgo ônuri gudi tuguruwo ni haki honjunno koo yohudîe.

Odu ômure-ã horkusu-ã yohudîe doosko guyuo, « Togo tûgohu, ômuri nani bûni-ĩ ko-ĩ li » čuo. Aũ bônu yidiĩ yê dagi yidiĩ yê sumbu yidiĩ yê hôri yidiĩ yê ôzi yidiĩ ginna kôî horkusu-ã tukîe barayuo, yoo adiba-ã mannu ômure-ã ha duna čedîe ŋadu gîrki-ĩ hi yuhado.

Togi-ĩ tohã, zaga kôî bûgudii-ĩ sôortundã ŋadu anna numia-ã ginna bûni-ĩ koi-ĩ tigirow, bî-ĩ wûnigi yîŋgaldu horkusu-ã tûgohu kaya du bôduyuo, anna guru ni bûni-ĩ du čakuwo, busamma čiletu tôre-ã du duyundi, guru ni yiga čûku busam-makasčundu yiga čulopi. Yoo adiba-ã ni ômure-ã ha šahi yê

maša yê yibeyundu čendi, čiletî dûnogi tohã yî-ĩ hi su tigi-ro,
bûni-ĩ ko hunã ni čuro yohuo, wô ni čiletu kur yohuo, yî-ĩ ngo
koo gunú. Budi somnjinîe tohu ni buyi, odu ômure-ã budi
konnoyundu ni barkaado, yî hundã yodurku, guru čadu ni,
guru tigezo, lôko horkusu-ã tômmuyundã, ômure-ã gubudi
yagaba-ã tûri, adiba-ã ni sûne hundã yî yudoku čongu so hi
tigi-ro.

Bûgudi-ĩ ngo gîrki-ĩ hi yuhadã yire, yî kinjidi numo a du kûnji-
gi čuruú, kûnjigi-ĩ yî-ĩ hi tupudo, yî-ĩ anna-ã čadiĩ gunnó di
maša ni du yibedini, yoo kayuma ni yigesî, ôroze hê ni čendi,
mura ni tigesî.

Lôko yîgi-ĩ budi galiyunã, anna numaga guda-ã du čûkã
mannu basu anna mundu êske tigirdu numi-ĩ du hayuo,
anna-ã munjundã, numi-ĩ čuroki. Odu kôî ada karayindîe čer
hunã "karago" čindîe yê môšidi kôî ALLA dûuse yohudîe yê
kôî woša-ã sura tohudîe čer hunã "surago" čindîe yibeyuo.

Yoo anna guru ni, suri-ĩ du tĩne čũŋo, guru ni numi-ĩ du ereda êske yibeyundu bara čũŋo, kôĩ anna kasuguda-ã anja čepĩe, yibeyundu čer hunã "sũgu-ã" čĩndĩe ni yibeyĩndĩe anna aŋgalda-ã yê bũgudi-ĩ yê tuŋoso.

A tũrtu du ŋgo anna giba-ã « Horkusu-ã dulu čĩdaa, kiši-ĩ nduronnu čĩdaa » čundu yuhatã ŋadu, horkusu-ã anna numia-ã ginna duluyundu yoho, zaga mura ginna su amba-dĩndĩ ŋadu, bũni-ĩ četu čĩledo.

A koo di lôko turo ônuri-ĩ hodurunu hu numo turo tigiri, bũni-ĩ honjunu ni, anna-ã duna turonjundu sũgo čĩletu wobu čao, numo hundã ni galiyunu gubia ted.

Abdrahman Mallumma mi

Lôko turo numo turo du anna čũ hayundu čũku. Aũ turo-ã ni čer hunã Worĩa čĩndi, arubu čĩĩdi, aŋgal du dunodo ni aŋgal hunã tuyumbudo.

Gudi-ĩ ni čer hunã Kundugai čĩndi, somno čĩĩdi, sa yidanú, budi kineddo.

Yum turo numo hundã du obonu dunodo wũni mani yerči, yagaba mundu ni čaad, êlinu numi-ĩ kaa čĩĩ ni wũni čubu.

Aũ gunna čaa dahu hunã yodurĩe tugaŋĩ čĩ, odu mura yunu yogusĩĩ gunna hanayundú.

Worĩa ni bĩ čudurú, Kundugai ni bĩ čuduri čĩĩdi, sa čatudo.

« Odu bosu ŋgandiri ? » čundu tuŋosĩ čĩkĩĩ di arrai dunodo turo dahu hundã du tigiri.

« Nîgei dahu turonduru ni tosu a di lukurdãá ? » čuo.

Woria yuhadiadu nani : « Kuba ndurã hongar. Nuro ni sa tam, tani ni sama tar, didda nuã ha gudu ! Bî-ĩ nugudohuri » či.

Kundugai yoyi, arrai a budi dûli di čuduru.

Taa, Woriam Kundugai didda hunã ha kôči tiri-ĩ oskoba čeni, kôe wûni yerčinî čĩĩ yê giba čĩkã yê gunna yuhad, ngullahada du numi-ĩ di čuruwo.

Odu obonua yîkinu ni wûni-ĩ nohu ni aũ gunna yagabi hunã zabtunã, du wur dunodo hakuo.

Wur hakundã, dahu nduronnu-ã yê horkusu-ã yê dulu čidaa čuo.

Abdelkader Kôki

Yunu kohuduroo nduronnu yê horkusu yê honguru ni gubia kûši lukurĩ ndû ? Mêdi a hûruũ hunã horkusu-ũ · hunã ndû nuhadiri.

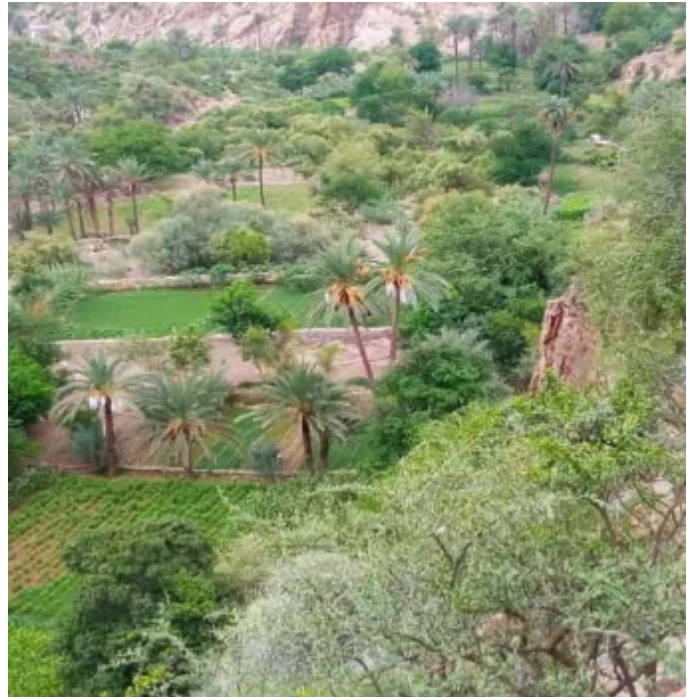
Nduronnuã yunu budi gali, kôĩ nduronnu čĩĩ du aŋgala mundu yugurki yoo aŋgalla taa ha su anna amba bui hakindi. Ndu-ronnu yê horkusu yê dômore.

Nûgoi nduwo, kôĩ nduronnu čĩĩ anna horkusa hunda munda. Nû yunu yibenduru ni nummo ndurã yê tunda yê četu zaga amba haŋgiri ndû ? Dahu nduronnuã yugonoó yunu tohiê yugo, anna

gunna yerčundu ni anna ha wuro čendo budi gali. Dahu dôî nduronnu-ã yina gunna du girigo. Anna nû čaba arba čaptiti čîidi čabu ni anna gunna ha hokiniê aũ yôhiê yugó, a mêdi nduronnu-ã.

Horkusua-ã čundoo yunu ngoši hi ligĩ gunna, yunu kôhiê daamo koo kandamanu zo oor du tama horkusu gunú, dagi di yuhati nani : « Kanda-maa zonu gunú kubor zonu » čindi. Horkusu čundo muro ndû ? Aũ tiri yoduro ni kal, yagabi yudomo ni kal, yoo bari duyunoo ni kal, gunna horkusu tohi.

Taa gunna čîki čîidi aŋgal taŋã yunu duna čêniê čidawa kara ka ndurã yê kara ka anna guda yê gunna. Aũ ka nuwa hananumó adaga ni taũ. Ôwonni kundudo mannu taũ. To odu nuro Tudo kordu ndû hosu ũ-ú kôî a du mêdi čî. Ka ndura duna yenduru nani arbidindîe ni kohuda yoo karadindîe ni kohuda. Ôwonni ka anna guda mannu karandar. Ka anna guda-ã hananumó ŋga koo di četu kasuga kohidĩ yoo êriski ndedo ni wuna četu wennĩ ? To yingaldu yunu zogo gubia kûši tiyindîe čûwo kara-ã, to di bu adaga ndurã yê kundudo ndurã yê daga ndurã yê taa bûri ndur.

Gubia kûši-ĩ yina ada gunna kohuwo wuna kûši njuadi, dagi di yuhadi « Agir numa êi hi bûni čiledoo hallu yiled » čindi. Yunu aũ gudi yohîe nuro haki kohumo yugó.

Ka ndurã yuso hûтуру morčundú, ka morčundoo gubia kîši tus. Yoo ôwonni kundudi saraa ndur, saraa ndurã du sara gali tombar. Yoo ka ndurã kayuã kohudar.

Hûruũ mēdii-ĩ, yunu nummo yibeyindîe čûwo yina ôguzuu ada : Nduronnu yê horkusu yê kara yê. Ada gunna hoktundoo, to nuro gubia ndedi. Nduronnu-a yina ada gunna tenu hundu. Allah dahu nduronnu yê horkusu yê gubia kûši yê hongu tēndu.

Abbabu Sandami

Gunna du gubudi, ALLA mōori ndurã, amma-ã ha ômuri yê adibi yê du ôlluki : Adum yê Ôwwo yê. Aũ a dîne-ã čĩĩ gunna mura ha su yuguruwo. Toi tûrtaã, amma gûbuli odo du tobusi ni (dobu yee čēni), garčini ni, angaltini ni, ômuri yee adibi tugusi ni, dugusadoo gibeyunu bûgudi yee ači togusi ni,

gibeyunoo duna-ã tuzu dahu gaburčini. To kugo toghuwoo muro amma kînjigi yodur čindi. Kînjigi-ĩ muro yunu kuyo gunnó yilla horkusu ni barayini, yoo dulu ni barayini. To kugiĩ anna-ã hoktundu ni nduronnu yibeyindi.

Nduronna-ã čundoo ndûrtu hunã muro : Anna yagabi turonnaa ni kal, ndobuši turonnaa ni kal, arbi turonnaa ni kal, kôñole turonnaa ni kal, numo turonnaa ni kal, numaga munduo ni kal, daha šiša du čûkudo naani, hoktundu ni mura gunna kusar turonnu koo togusudu ni, aŋgala hundã zûčundu ni, duna hundã zûčundu ni, horkusa mura ha gunna ha ambayindia yogusudîe du daha hokundoo, nduronnu yidao čindi.

Horkusu-ã čundoo, yunu amma dîne-ã du yogusu ni kînjigi yodiriĩ gunna. Tokugiĩ amma aŋgal hunã ni horkusu yogusi, kusar hunã ni horkusu yogusi. Muzu njiĩdi kommiĩ njûwo ni, ïlim baraniĩe ni kal aŋgal numa horkusu yogusî čî. Yoo to gunu maša buiã baraniĩe ni horkusu kohuiĩ. Yagabi du hania-du njiĩ tommiĩe ni horkusu kohiĩ. Yo anna šiša hokndudu nduronnu yîbenduũ ni numo nakîĩe ni, nakuũ tombiĩe ni, tombuũ gubia kendîĩe ni horkusu barayini.

Gali tokugkiĩ gubia kûši čundoo ndû ? Gubia kûši čundoo muro yina êske aŋgala nduã du nûmoore ŋîšuã ni kal, aũ ŋîščinna karanduũ yopuã ni kal, du amba čĩ turkuũ makuũ ni kalaka dunada yûtuũ ni, yina ambada, surunjidia yibenduũ ni, hanguũ kînjige nduã kuya kohutuũ ni, čûsa kohutuũ ni, herda kohutuũ makûwo gubia ndûrri. Ôwonni numaga nduã bôle du turtuũ ni, yida nduã yê kôma nduã illa gala yerčindiã yê

ôroze-ã yê buyuna-ã yê orroda-ã yê kaga-ã yê gûbule hukuũ tadũwo gubia ndûrri.

To kugĩ yunu kôigo do dahu makirie čĩ : Gubia kûši-ĩ nduronnu yê horkusu yê barayini.

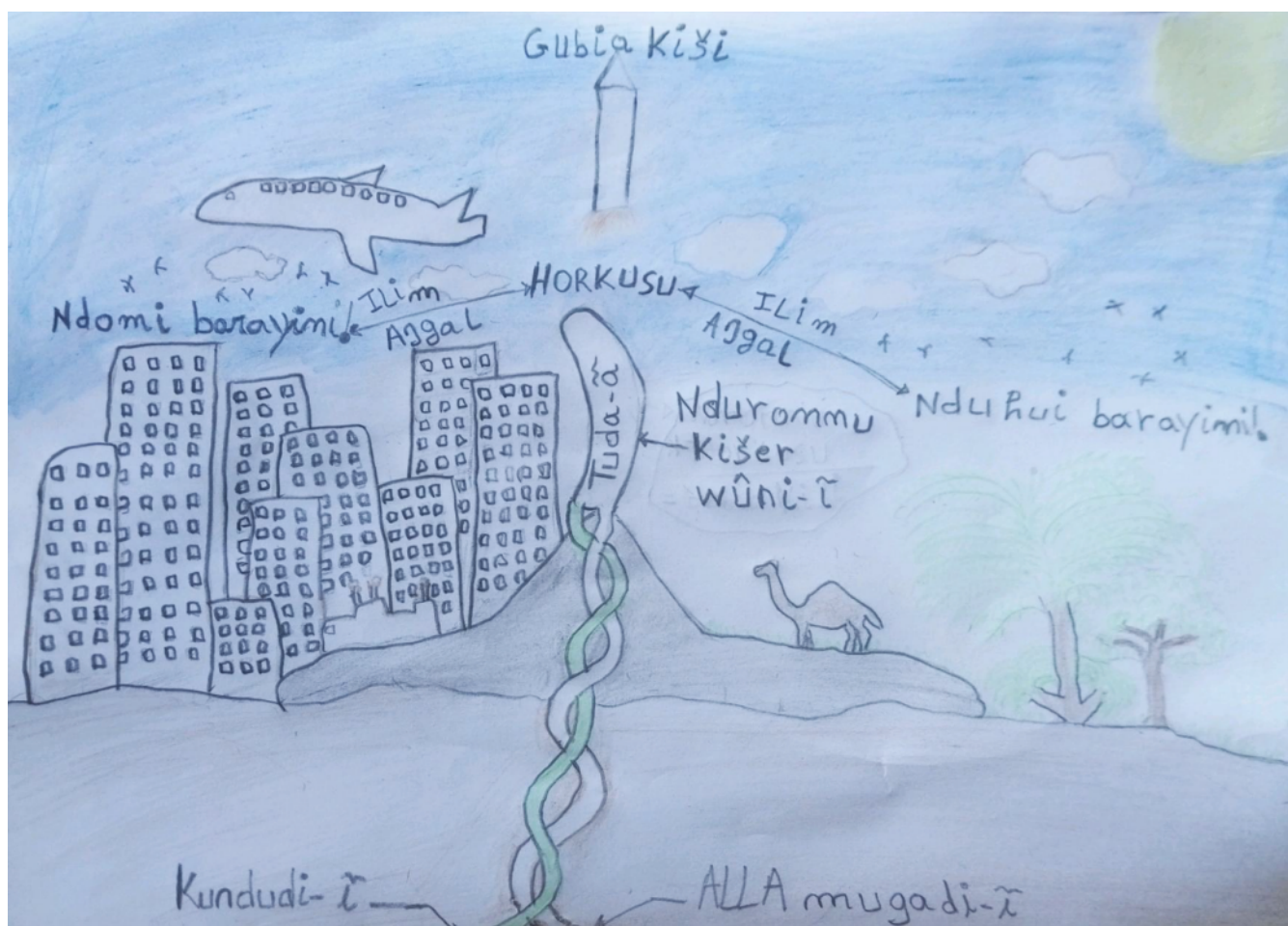
Dahu ndoduri du kôñole Tuda-ã su hadiri. Tuda-ã anna horkusuda ni nduronnu yidao. Mura arba šiša yidao čĩdi Kišer wûni-ĩ mura gunna kôida. Ôwonni mura hoktundu horkusa hundã yogusi. Dagi du yuhadoo « horkosu koo dulu čidaa ». Yina nduronnu čendiĩ ALLA mugadi-ĩ yê, adaga hundã yê, kundudi-ĩ yê « Tudo kundudo yida » čindi. Ôwonni Tuda-ã dagi du yuhati : « Aũ adaga yidanú ni ALLA abusčunnãá ndũ mannu yogusi » čindi. Dahu ndudiri hunã yina zunda amba durra mannu yogusi. Ôwonni « Kubo tronnu ohuro čababu » ni čindi. Yoo « Yida daha šišã orko yidadú » ni čindi. Gudi hunã ni kêlinge ALLA tiyendaã, ma hunã gui dî njirišĩ, ônum hunã gui yala njirišĩ, wô busamma gui têska-ã njirišĩ du aŋgal yê îlim yê ôrozi yê koloko yê čĩ gunna horkusu kohutur markar naani dagi du yuhatĩ koo « Horkusu kinjidi hozuũ » su horkusu kohudar naani numaga ndurã tombar, ônure ndurã du ôroze yê illa yê yida yê čûkã hukaar. Môše ndurã četu ŋgullaha du tobuzoo. Naani gubia lukar.

Ngo dîne lumma-ã, anna guru ôroze hundã yidao numo turo du hayundu čûo. Sagahanu turo numi-ĩ mahal tugus ni illi-ĩ gunna nos. Mura yê ôroze hundã gunna kûrmo du tuwatie numo to čuzuku ni illi baradia tûrri. Tûrri kôĩ illi čĩde turo tigirdã, taa hayuo. Numo to ôroze hundã lau budi gali. Ôwonni numi-ĩ du kûmomo budi čûo. Odu layindã yîni yê aši yê

wûdur hundoo ôroze hundã ċîtunoó mannu kal. Kûmoma-ã ni yunu budi bui yilla anna hoktundu ni nduronnu yibeyind-noó arrakundu. Tokugĩ sôori ċinaku zaga ċîtĩ bosu hô-korċoo. Lôko sôori hundã tuzuã aũ gulagi hi horkusu hunã yuhatu ċuo. Anna guru bîe layindîe keyuo. Anna asuba yidadã asuba hundã gunna yihitu ċêne kunaa ha hastia ċuo. Adibaa-ã kayuã yê zia yê anna kûmoma-ã ndonja tûrriã yusuku watiyindi ċûdudoo.

Anna bîe layindiã, layindi lôko kûmomo-ã yîgo turo yî ċadîe lidã labara-ã tûkuo. Yî-ĩ eše sonnu turo du ċî. Anna-ã kôm-ma-ã tigirdã, anna guru : « Kûmumo-ã gunna ha ko yopaar » ċuo. Aũ aŋgaldo hundã yuhadiadu : « Kûmomo-ã gunna kôi turonnua gursu yenduroo arraŋgurú ċi. Arraî taŋã sî yinaku ċi. Kûrunduru ni ko ndûski-ĩ lau tigridu ni, kui-ĩ su ême ċamburu ni sonnu kosudar ċi. Kûmoma-ã turo turo kanjindîe koo kohudar ċi. To du bada ôro, ême buia yûtur naani anna guru kaa buzoo ċi. Anna guru kûmomô-ã hurċundu bokundoo ċarku kui-ĩ lau ċurki. Ċurukîe hindú, landĩ yidadu lôko gunna ċuruku, turo sũgoi buzã ċurĩ du gubudi êmmaa-ã kôlondu kui-ĩ tûmbu naani ko yongu ċi. Taa anna asubudã ŝigirdu dulundu yîtu » ċi. Anna-ã arrayî-ĩ guyuo. To koo di ċîtu ni yugoyugopu yîni hundã bûroyundu numi-ĩ tûkudu ni adibaa-ã ċendu ni yibeyindu ni dugusu to gunna abi ċinawo. Aũ aŋgaldi-ĩ anna-ã ha bôriyi. Lamar dînee kûmom yîtũ ni abi turkĩ gunú yandũ tadumoó laba hunã lidu numi-ĩ ċîtu ċi. Anna-ã abi-ĩ lau budi dahu ċendudo mêde hunã ŝĩ ċinakudo yugó. Togi-ĩ tûgohuu du, aũ gunna yerċinnó du, kûmoma mura

mundu, maida lau hundu nohudo numi-ĩ duzudoo. Aũ gulagi dahu hunã zaga yoduriĩ čaak. Anna dunada koã čarku ěĩ kočoo. Kũmomo-ã banna hundã yogusu du ni turã, anna-ã ěmmi čakundu numi-ĩ tigiroo. Numi-ĩ tigirdã anna-ã guru ni čatuda guru ni šia basuda. Anja hundã munduga-ã banna-duda. To koo du šũgoi mannu kũmomo-ã lidi čĩndu ni kõi to čuzuo.

Ěriši a du yina kõiigo da dahu makirĩe čũkã :

1. Horkusu dunodo ni ambado kohĩe angal yê nduronnu yê barayini. Ndũrtu hunã zaga anna-ã hoktundu ni arrayi du kũmomã čĩtã.
2. Nduronnu tadũwo ôrdi arraŋčundu. Ndũrtu hunã kũmom turo ko čonğã hakundu čĩdoo čĩidi hooda du lidã mura anna-ã ha čĩdoo.

3. Abi bui yê nusu yê du her yugó. Owonni wûroi taũwo gali,
Dagi du mannu yuhadoo « Wûroi nôoši gunú. »
Ndûrtu hunã anna-ã abi bu činakã hakundu tûgohuudu
yerčindudo yugó.
4. Anna aŋgalda-ã yê ilimna-ã yê môde hundã gundirîe gali.
Ndûrtu hunaa aũ aŋgaldi-ĩ môdi hunã guyindã kûmoma-ã
hakundu čidoo. Muro hi šĩr lôlohi čendã kûmomo-ã numi-ĩ
hi čidoo.
5. Nduronnu yê horkusu yê hoŋuũ taũwo numo tunasi to
gunnoó numi-ĩ tîhiti. Ndûrtu hunã anna-ã yisã numo hundã
nos. Mbo abi yodurku du yugó ni tosu čûkoo hoktundu ar-
rayi yogusu numo hundã yuhuku ni gubia keyindi.

Zainab Ahmed

Numa turo di dômore ôguzuu
hayindu čûku : Toke, Tôrĩ,
Togoĩ. Mura di naani hal hunu
ALLA čenno yida.

Toke ni : Duna do budi dunodo.
Tôrĩ ni : Aŋgal do budi čunubu.
Togoĩ ni : Sa du budi owonu.

Odu to koo hi čîkiidi tumo turo dûski numo hundã yunu tosu
tullo (yî hundu galaga čadiĩ njořči taa anna numia-ã budi
oora hundã wučuo budi ni zugulayuo. Taa odu dômore ôgu-
zuu-ã lidu ni mura anna numaga čabtundu ni nogoũ čunaku
ni yî zaga kûrtudirĩ ndî čuo.

Toke yerčĩnã muro : « Tani bũni lediri » ċi. Muro odu bũni ndeledia bos. Tũrĩ yerčĩnã muro : « Tani tidedu yĩ ŝaŝi baraniri » ċi. Muro aŋgal du ċunubu yĩ baradia bos.

Togõ yerčĩnã muro : « Tani yaaru ême-ã du yĩ laniri » ċi. Muro budi owonu.

Mura odu yunu tohi yogusĩ bozo. Taa dũsik turro Tũrĩ yuhadi yĩ ŝaŝi kĩnnĩ amma du ċuduru.

Taa Togõ kumayi tigiri Toke he yuha ċi. Taa Toke muro taũ bũni hunu dunodo ċiledã yĩ du yudok ni numi-ĩ hi gabyogus.

Taa anna numa-ã budi lerċuo yĩ hundã tigiri ŋgo muro koo togus. Dagi adi tunda yunu daha makĩrĩ kuba hoktundoo yunu tosu yugó.

Dagi gudi turo ċĩ : « Dõoni turonnu ohuro ċubabú ; dõone mundu koo ohuro gali di ċubapi. »

ALLA kubo hokti tiyo !

Hatimi Barka

Yaabi ndomi

Zaman ŋgo gibidi kĩnjigi-ĩ muro budi tosu. Toi di adiba hoktundu ni yaabi koboo yudombi. Hoo yugonoó haki tudombú. Adiba-ã ċetu ônuri-ĩ tũrru ni duusa ċabċundu ni durċundu mannu lila mestindĩe yohudi. A gunna adiba-ã kubo t uronjundu ni yogusidi.

Odu yida hundã giba ċũũgu ni kobaa du tũmnjindi.

Mura saraã yidada du hoktundu sara ċonċi.

Kubo turonjundu kobaa yudombi angal turonjundu yaabi-ĩ yudombi (horgusu koo dulu čudaa). Amba-ã mura gunnaa. Angal nduronnu yê kubo nduronnu yê to koo di mura ha hokuni.

Ayî galiyunoo ada-ã galiyindi. To ndî nuwo adiba-ã gunna hoktundu yaabi hundã zaga yudombi koo di ada hundã četu yudombi. Ada hundã četu karayihiti. Adibi adibi hi wura ni čeni.

Ôwonni kînjigi tosu ni yohudu. Kînjigi tosu yogusudoo ômure-ã turru ni kôñoli guda čoobi. Toi di yilaa du yaabi hundã zaga četu sara čonggi koo ada hundã ha yuhuki. Adimi galiyunoo ada galiyindi. Adaa galiyundoo dinaa gunna galiyini. To koo di numi-ĩ gubia tedi. Adibi naani adibi hi wura čeni dahaba budi barayundu ; adibi nani zaga kînjigi hunã yodirĩ yê zaga ada hunã yudomi yê tugani. Adiba budi karaduda ni čûku. Adiba huma turčindi ; ôro eskenu-ã tûrra ni čûku. Horgusu hundã yaabi ndomi borsu gunú. Adiba angal du dunada ômuri di mannu kanjinidi. Nû yunu toguŝĩ čĩĩ yusoboo gali ôrozi abi ndodiri yê nita-ã du kenumaa adi bibinuma yunu a yusopoo gali. To koo di gubia tûrri. Adiba-ã galiyindoo ada-ã galiyindi. Ada-ã galiyundoo dina galiyini. A gunna kobo nduronno yê angal nduronno gubia tûrri.

Radhwan Marda

Mêde ada ginna mêde budi buya. Gubidi kûši-ĩ hûi hunã nduronnu, yoo nduronnu-ã horgusu četunnoó suru yidanú. Dagi di zaga yuhaĩ ɲadu : Nduronnu-ã duna.

Daga mundu mêde ada ha su lidia čuo, čĩidi tani nû dahu nurã yunu yugurtã, yohudã zaga ka hundã zabčundu ni orro čendu ni gubia keyundã. Muro amma ha daammo yê daammó yê ginna doo ni, lôko yina buya haki aũ nani yo-hunná yohu, hadiê yê gali, muro hi gagaliê gunú, cĩidi nuro horgusu hunã du amba maie lau.

Yôhud-ã tarĩh hundã budi durusu, cĩidi lôko numo a nû čer hunã Ísrail cindĩ yibeyindĩ di gubudi mura anna mĩndie ni migiza ni numa naharaa-ã yê arabaa-ã yê du tartuda cûo. Dûli yê ginei yê ginna doo ni, mura čabtunndu ni dahu turonjundu ni numo hundu yibeyundĩe su bozo. Tohi su horgusu yohudu ni numa a nû Ísrail čindĩ yibeyuo.

Yunu abagadi yohudã, zaga ka hundã orro čendã. Ka ibriye cindĩã, lôko numo Ísaril yugonná ka sôllia borsu, anna mallua mĩndie gunnoó au gudi čigirtaie yugó. Yôhud-ã lôko taa mura du nani numo du čii ka hunã čigirtai. Lôko Ísrail yibedunu ni mura ginna čuzuku bu tigirtĩ, anna ka Ibriye mugunã kubo di togutudi. To di baddu anna hunda aɲgalda-ã čabtundu dahu turonjundu ni ka-ã orro ndeni hi su bozo. Ka hundã lôko taa

nûktundudo yugonnoó sagahuna 3000 du mundu. Horgusu taa yohuda, dûski beni anna môlyuno yusu du mundu ka îbirie nûkundi. Beni numa a Îsrail čindĩ yunu hunu ginna ka îbirie du yohi, kara čĩĩ ginna ka hundã du karayindi. Zaga yunu a yohudã ginna haki kôĩ a hi tuhatú. Čĩĩdi wur tunda anna ada lau makirĩe čûwo, ka ndurã haki mura ŋadu duna yenduru mannu mbo yenduru morčundunnoó gali.

Ka-ã nduhii hundã nduronnu yê horgusu yê barayini. Ka nuã gubia tûrroo nuro mannu gubia ndedo yee gunú?
To hûruũ hunã aũ nani aŋgal hunã yê dahu nduŋosi hunã yê su tuzudo.

Kanembu : Tullotu - Kida - Fuwuro kunto

Abakar Adam

Burowunga-n, tullotu gulcea, yam manangede-ye tullo, kawurungede-ye tullo. Tendi coron kambi-ye gayi bo awo ñe gosa klan teyi ciya daya jedi. Kam kando awo difi guljinaye bo. Kinyindimbeya-n, kida gulcea, yammi ciya ala mayeiso, ala jodu cawandiso ji ri gursu yedi ilim matu yedi.

Kida gulcea, awo kidenum klanum ronum yedi.

Kinyakkumbeya-n, fuwuro kunto gulcea, nanturondo tullo yedi, gundo ngla yedi. Ala ngla duyo yammi ngaayo klan manayeiba da adda fuwuro kunto.

Ndeyedirow awo adi rawune gone klan Kidane ambatinei ?

Awo yammi klangedea tulloro dea, halngedeaye nglayine, corongedeyan klafe carayinaro waljine. Kotula kambe-ye noyenaro waljine awo tendi cokundo wala jawayinu, ala gundeye ndiyidi wayi yamma ngaayo coworuna tofotta jede ayimeaa yam mindeyayi gulcei : « Ndoko tulloyi kafulla tuwu ciki bo » no. Wala kammi tullongu daddayinu adiyi kla tullo cudi bo. Yindi katengidan leleyenaroye waljine ayimeaa

dandingu-ye nonimi ngangu-ye nonimi, tengu-ye nonimi tenungu-ye nonimi. Wala kam ruyan, tendi yediro cada. Woli-ye ñaalcene kura-ye karamcene. Wotte, kida klan andiyi awo ambatinei kadaa. Ti da coron kida dina-ye diye kida an-galli-ye diye. Kam kideyi tuši, kam kideyi boyi tuši bo. Kida dimiwa dowo jamaroye gami. Kida klan mattu-ye dowo jamayen kuttu-ye. Kida dimiya gursuye fanduyi. Kam kidaiya, kicilan deyi ayimea kotula fanjibo. Awo kida tina bo, tiyi fuwuroye njadi. Bundo, fuwuro kunto di awo yindi kuna manawuneya coron cili ayimea yam kla tulla tunuyi fuwuro kunto cedenu. Kida da do ti awo jamaye ayimea jama ningando kidenimi. Kam fuwuro kunto mayiyi wala kla tulloye wayinu wala kidangu-ye duyinu. Fuwuro kunto da niyi ana darajanummi-ye kuru awo yam do dowina ngaaye daal kanga ta mayei kada.

Brahim Moussa - 1er rang N'Djaména

Tullodu gulcayiya fudu yamiyi capta wede kla tulla-ye, kowur tulla-ye, mana tulla-yero walcayiya, adi do tullodu yan. Awo yamga tullodu dapcina : ni jili numa adi geyso, ni tilam numa keyindea toku gedeso, ni kisi numa kimeso, ni kisi numa culumso, ni nguro numa na gedeso adi ngasoyi kla tullodu dapcin. Yambiyi gulcan : « Kla tullotiyi duna cuwudin » wa da. Kla tullodu ba geyiya, kam ngasoyi awoni tulloniyi di kin ya ratcu cidin ba, wala cidiyaso kalkalro walcin ba. Yambiyi gulcan : « Kungufusoyi tullongu ratcu kefi nuna gircu cadin

ba » wa da. Adi geyi ga kam tulloyi ratcu awa la ngaso tul-longiyi cidin ba. Awo kla tullodu citina ba. Foktiyo kla tulloro waliya, kide gaye kalkalro kidedin.

KIDE

Kide ši kundo dum wede num kambe-ye fandun, gursu-ye fandun, yam doro-ye gamin, šowurcande. Kide ši jili gede gede kada : (Kira-n, kulo baredu-n, fada kinandu-n, kulu kududon....). Awo kina kide ñena ngaso fayide-ye te ampa-ye te gursu-ye te num kambe-ye te, num kura-ye te, kide adi ngaye awo kada mayin : (kanadi-n, num ngila-n, kinjire-n, bursadu-n). Yambiyi gulcan : « Kideyi num kambe cuwudin » wa da.

FUWURO LEDU

Fuwuro ledu gulcayiya : Awo la tidina-ye, awo tidina fayideya-ye, ngila-ye, hardiyudu-yero walciya do wote kla Fuwuro ledin.

Fuwuro ledu ši awo kada mayin (kam angala-n, kam gursu tena-n, kam ngila-n, kam kide ngila cidina-n...) foktiya wote do kla Fuwuro ledin.

Awo yam Fuwuro ledu dapcina kada : (kam miya kinjeyiso, num difiso, num kireduso, basiyiso, naltuso...) Adi ngaso baro walciya awo kla Fuwuro ledu dapcana ba. Fuwuro leduyi ayala teni, yambiyi gulcan : « Ngudosoyi, woli woliro fadangu geyu wede ngulngu cidin. » wa da.

Haoua Mallah - 3ème rang N'Djaména

Tullotu di eyiroye bilwo, awo coro jamaye-n, coro ngoronye-n, coro dowulaye-n, coro fadaye-n.

Tullotu gulcea : Yam gedegede fokta, kura-n woli-n, kammi-n kammi-n kate, jama-n, jama-n kate, kinge-n, kinge-n wakal, njiri-n njiri-n wakal, maši-n maši-n wakal, tofoktana-ye, dirdawayina-ye, kam tulloro walcana, namtuca-n cutunca-n, mananca-n ngaaso tullo.

Kida di awo eyiroye bilwo.

Kida gulcea di, kammiyi awo judu klan wayinna, walla awo junkungun judu cuduwu jifinna. Walla kammiyi awo judu klangu royinna, walla awo judu sum kambero terinna adi kidawo.

Masalando : (Kulo baretu wakal, kasuwu gundo wakal, hakuman kidatuwa kal, šerkan kidatu wakal, numa klanumro teziranum gundo wakal). Awo adi do kidawo.

Fuwuro kunton : Furo kunton gullimia di awo adi eyiroye bilwo. Fuwuro kunto di awo yindi (2) cudin : Kintullonbenga, (1) numtullotu, Kinyindinbenga (2) kida.

Ndegeyi awo yindi adin lan furo kunto tandin ?

Num tullotu jama gedegedero dawiyina ngasoyi fikirca-n, korunca-n tulloro fokta fratorowu do kida ngilaro kidayá ngo-roncea kla fuwuro cu leyin. Wette awo adi fuwuro kunto wo. Tullotu-Kida-Furo kunto Ndeyedi awo adi rawune klan kidane ambatinei ? Seyi ña gotu feriyi duwandu, kida kidatu-n, num Kirayi coro jama ngasoye matin, (kami-n

kami-n kate, njiri-n njiri-n kate, maši-n maši-n kate, kura-n woli-n, njiri-n njiri-n kate), num marta kami-n kami-n kate-n, kinjiren kidatu-n, hakkin šara gundo-n, num hardi coro jamaye-n, lalandowa solotu-n, zula dutu-n, kam suwaro culu dana zaptu ngororo kindi-n.

Kuru num tullotu yam ngoraye ro matin (gidi-n fide-n, onummi-n yala-n, kirdi-n, musulumi-n, jilinema-n, jili kambe-n) ngaso kalkallo tamiya, do tulloñon.

Wette kam tullotu di, awo cittinga ba-ye, šumma dayi amba cudin-ye.

Yam gedeyi nondi daro mokurcan-ye, martacan-ye. Kuru eyi kideata so kla furowo cu leyin-ye. (Klatullotun do yam ngoroye taku foktum šoriro namño, fudu kida kidano do ngorondo fuwuro yadiyon, kuru nondiyaso foktuyo lamarndo duyonna da awo adi her -ye, amba-ye).

Ndeyediyo num klatullotun kida kideata fuwuro kunto-n amba-n tandin ? Yammiyi cada gulce : « Num tullotuyi duna kida » njenna geyi.

Nondiya ngaso tulloro nammo sortuya duna fonia, nduwu-soyi komcu fikirngu cudu, fudu yam ngoraá gedeya awo jedu kida kidayo ambatana geyiro komngu cudin, adi geyiro komca ngaaso fokco tulloro jodu yokkoya, adi klan kidatin awo ngoran ba diya fudu gundoye tidin, awo dana do tadi-wudu geyiwa tisakin. Masalando : Ngoran na inciso, konnuso ba geyiwa, fudu kungudoye tidin.

Wette num tullonum kidanimiya jowuro amba ngoraro cudin. Eyinguso yammiyi : « Burumsoyi taptruwu wayin ba » njenna geyi.

Yam klanca tullo geyiwa da ngora fudu fuwuro kuntonguye mizantin, komro kom zitruwu kidatia amba cudiniya taditinna ba.

Masalando : Ilim kulo baretuye-n, kuru ilim kira kiratuye-n, ilim laptan larcirina laso, (fudu kam dawatina-n, kasaro dabtina-n), fudu ngora da njilifoye-n, (sobo difi la gingayiro daptuyeso), ilim kulo baretuye bilimkolaso.

Wette awo adi ngaso tandu duna foktu kideata jowuro amba-tiyen.

Masalando : Lardu Amerik ši yam dinaya ngasoro ngaliyuwo-ye, dunawo-ye, adi eyi gudo ? Adi ngaso awo yakkuyi gudo : Tullonga (1) num tullotucayi (fikirca fokca), Yindinga (2) fokta kidayan (kulonca ngillaro barewada), Yakkunca (3) adigeyiro taco yam ngason kiriro kolo (fuwuro kowodo). Wala andiso yam adi geyiro foktiye tullone, kida kuloye ngillaro bareniye kla fuwuro yiye. Tatdiniye ambatiya ?

Hisseine Abdoulaye

Tullotu ti yam gedegede kulto kam tulloro walcei, kla tullaro walcei, ayiyingide-ye tulloro jedi, kowurngide-ye tulloro jedi. Kida ti awala gundo, ayi-ye gundaa tumma kida wo. Fuwuro kunto ti awala dumu fuwuro kuntoye. Kida wayi kal, kira

kiratu wayi kal. Ndeyedirow awo adi rawune gone klan kidane ambatinei ?

Fuwuro kunto ti manei wa mburowone tullonei, manandei-ye tulloro walci, kowurndayi-ye tulloro walci, klandea-ye tulloro walci, adingaaso walcia kilafe-ye yiyi, lala-ye boworo walci, adingaa-ye walcia, duna-ye fandei, yam wurayi gulcei :

« Nintullotuyi duna cuwudiyi njei. »

Adin tullotinea duna fandei.

Kida ti awola gundo, kida ti kira kiratu-ye tumma, gursu matu-ye tumma kida ti kinendo awo walcina bo, wala walcina bo gullumiya, yam kina lartungidea fuwuro sotta ngaayo kida ngillaro kidawono, kira-ye ngillaro kirawono.

Yam wurayi gulcei : « Kidayi kamro kambero di njei. » Kina Kam adi gursu te gullumiya dimro, kida ngillaro kidawuno.

Fuwuro kunto manei wa mburowone kam tulloro walea, klaro kida ngillaro kidanea fuwuro kudei, kurman kam alayi fuwundearo ziddaanga gayeyi, awo adiso diya taba tayenuro ta fuwuro kudei.

Wotte adin, kla-ye tullaro walea, mana-ye tullaro walea, kida-ye ngillaro kidanea, kira-ye ngillaro kiranea, gursu-ye ngillaro manea, dayi awo gullenea ngaayo diyaa fuwuro-ye kudei, kerrayi-ye kowundearo ngayi.

Khadidja Hassan

Tullotu ti ayi ? Tullotu gulcea : Yam catta Klangide tullo. Kida ti ayi ? Kida gulcea : Awo kam kidayi fuwuro tidia adi kida wo.

Fuwuro kunto ti ayi ? Fuwuro kunto gulca : Awo ngila dimi fuwuro timi Adi fuwuro kunto wo.

Tullotu ayi cudi ? Tullotu nilafe cudi.

Ngowo nilafeye tullotu diye. Dinan kla tulloturo ngila wo bo, lartunde fuwuro tidiye, ninkrayi cudi.

Tullotu gulcea : « Ndoko tullo, kowuro tullo, kla tullo adi tullotu wo. » Adi diya lartunde ngilaro fuwuro tidi.

Tullotu gulca : « Mannande tullo šornde tullo. »

Kida gulcea : Awo kam kidayi klanga royi adi kida wo. Kam kidaya kicilan deyi. Kam kidaye fuwuro tidi. Kida dimiwa gurs-ye fandimi fada-ye fandimi, kida gulcea : « Awo ndokon kidanime Adi kida wo. »

Kida dimiwa Yamyé manjeyi. Kida dimiwa dunaro walloi, illimma fotiri ampa ngufuyi. Awo kidaro ngila wo bo. Fuwuro kunto gulca : Awo dimi fuwuro timia Adi fuwuro kunto.

Tullotu diya fuwuro kudeyi. Fuwuro kunto gulcea : Kida ngila dimi wa fuwuro timi.

Coro fuwuro kuntoyan kla tullotu-ye di-ye kida-ye diye. Adi fuwuro kunto.

Dunna klande tulloro walcinena lartunde sakeyina fuwuro tide.

Mahamat Abdoulaye - 2ème rang N'Djaména

Nintullotu gulcea : Yam catta natullon nanja sorta kam kura angala tullo fuwungedero cottuwu ningla gundoye. Tullota dardawu tarawu angal falca ninwatine-n, ninkimbil-nun, nin-harakura-n ngaayo cunju citili. Tullotiyi kam-nun kam-nun Kate kirayi-nun klafe-n bursatu-n kinjalnun ngaayo catcu cuwudi.

Tullotu tin do awo gottu cintu tiyiro ninjirayi gingayi datci : Kumbutu yedi kurutu yedi njoskuna yedi killawu yedi notu-numbe yedi ngayo njuncu citili. Nintullotuyi coro kawuruyan kusini klafeye-n kanedu-n kuyiya ningla-n ninkambetu-n liyi. Nintullotuyi coron kida flangi nduwuwayi kal klan kidayi ambati.

Kida gulcea : Fudu fande tandu yammi klan ambatei adi do kidawo. Kida gundonga ayiye fuwu klafe-n bursatu-n kanedu-n mayi. Juli kidaye ngufuwuro kurowo : Kira yedi, kullo yedi, teyira yedi mološi yedi dudowo dinawiyi klan goya ambatea do kidawo. Kidayi boditunga ayiye fuwu ñea got-tunga : Kira krattuwo illim taandowo fudu na gedegeden marandi lantuwo yalliyi kraya ambatei. Teyira gulcea awo do yammi kasun goya klan gursu mayiya adi teyirawo. Juli teyiraye ngufu kuro : Maza yedi, kekema yedi, goro yedi, Awo adi ngaayo didea fudu furo kuntoye.

Fuwuro kunto gulcea : Tullotu kidatu do fande-n illim-nun tandia do fuwuro tutudi. Ninfuwuro kuntoyi martaa-n,

duna-n, ninkambetu-n ngaayo cacu natullon jidangi. Fudu fuwuro kuntoya- n tullota-n kidaya-n dardawu aširngide fanti boro walcea ayiye didea klan fuwunna. Awo do fuwuro jedea kinjire-n klafe-n krayi-n awo adi do fuwuro nanji.

Mbodou Mbodoumi

Klatullotuno kidano fuwuro kinto : Awo andiyi klan manatu rayena. Ndeyedi klatullotune kidene fuwuro kudeyi. Klatullotuno kidenno fuwuro kudoyi. Wote klatullotu klan mananeyi : Klatullotu-ti awo jowuro ngilakosu. Klatullotu wulca yam klangedeye tullo kawurungeye tullo. Klatullotu awo cudi : Num kurrayinun, fraturun, martafatun-nun. Lamar tulloro gundon. Kirayi woli ñaaltun. Woliyi kura wa martafayi. Kida wulca awo kamiyi kideyu klan ambatina : Jili kulo bareyedi. Kasuwu ngundoyedi. kida dunaye ngundoyedi. Kurayedi. Adi gaaye kida. Fuwuro kindodi num tullon kida fotea fuwuro caradi. Fuwuro kunto wulca fayidetimina. Jili gursu kumandiyedi. Luman kumandiyedi adi ngaaso fuwuro kunto. Tullotun kidekunoo fuwuro kintoa lartunumbe fuwuro cadi nguronumbe fuwuro cadi.

Oumar Ali

Ndeyedirow awo adi rawune gone klan kidane ambatine ?

Tullotu-kida-fuwuro kunto.

Tullotu ti yam catta ayigede-ye tolloro jedi. Korngede-ye tullo managede-ye tullo adido numtullotu wo. Wotte kida klan mananei kida wulca awo tinenumu klan fande fadime adi kida wo. Kla tullotunoya wotte kidenofudu fuwuro kuntoye matti.

Timi. Kida wulca jili kra-yedi kulo baretu-yedi gursu matu-yedi fuwuro kunto ti kla tullotu-n kida-n foteyiyado walji wotte awo yaku adi klan ngilaro ronena klan ampatine-ye lartude-ye fuwuro yade.

Mahamat Fadoul

Cad lardu tullo. Coron yam kadaa te, yamma yusangede 19.000.000. Caddeye kattinga 1.284.000 km². Andi ngaayo na tullon kidanei.

Kida, ayi ? Ayi waye kal kida nanuya, ta kida. Kida gursu cudi ye.

Allah kidanea fuwuro sade. Kida kam fuwuro cadi, kida dunaro walloi, illimma zitti, ampaa ngufayi, kida fande gursu matu.

Dazaga : Dahu nduronu - Cûro - Kûro ndîi

Issa Abdraman - 2ème rang N'Djaména

Înni kege kisidir dahu ndurona di hidime jendir kûro tirdigi ?

« Dahu nduronu » yindoo înni ? « dahu nduronu » yindoo yunu amma cûu walla aguzuu gora captundu ni yunu tira ambade gisidoo, yunu ai re « dahu nduronu » yindigi.

« Hidimedi walla hidime » yindoo înni ?

« Hidime » yindoo, yunu aũ jeyinoo daha ambadinigi, ba hunã na ambayinigi, nime na ambayinigi.

« Kûro niri » yindoo înni ? « Kûro niri » yindoo, noko amma dahu turoncindoo, hidimayindigi, noko dahu turoncindu ni hidimayindoo yunu ai de kûro ndîi gurtigi.

Yoo, unnu dahu nduronu na hanandir, hidime na hanandir, kûro niri na hanandir, ciiru înni kege kisidiroo dahu ndurona di hidime jendir kûro dirtigi ? Yunu ai zaga daha tirdiŋa nahatirigi. Dahu nduronu tîdiroo hidimandirigi, noko hidimandiroo kûro niri daha tirdigi. Yunu te înni kege di tigisigi ? Yunu ai zaga tigisiŋa nahatirigi.

Jemene duro iṇaa cūu "Ūnibersite" karayindii cikīĩ. Iṇa tira suru huma « Yūnis » yindigi, iṇa kudīĩ suru huma « Bêšir » yindigi. Mara cūu ginna abba hundaa bizira, ciiru Yūnis abba huma Jemene di yala nīĩ tira suru huma « Lamaji » yindiṇa duro busau budi bu dīi. Yūnis harigire : « Bêšir yunu tira nahada » yi. « Abba taṇ Lamaji lau busau dīi. Busau te sara di kūrídide » yi. « Tani ye unda ye yunu tira kisidiroo budi ambayindigi, ba nduraa di na ambayinigi, nime di na ambayinigi » yi. Owoni Yūnis harigire : « Busau abba taṇũ ṇa būgi, durtu abba di hindir nani busau te berendir nani duro galu ye, tumatama ye, mulu ye, basala ye urruta » yi. Te di wuddi Yūnis harigire : « Yuna ta ginna haki jendiroo budi ambayindigi » yi. Bêšir mere harigire : « Arrai numa budi dūli ciiru tunda unnu karandirii yikīĩ, yunu ai gūro kisidirigi da ? » yi. Owoni Yūnis harigire : « Mēdi numa na jire, ciiru yunu ai noko kisidiroo wōki kara tīdirdeã ginna durtu landirigi ni owoni yunu kudi tigisigire ciyoo na kisidirigi » yi. Bêšir harigire : « Te kege kogoo budi gali, jenda » yi. Zaga hatude kege di daha deku ni turtu busau te bereyindu ni duro mulu ye, galu tumatam, ye basal ye duro urrutu. Te di wuddi, wōki kara dīdinnaã ginna turtu bereyindigi, îyi na dokugi. Galu ye, basal ye, mulu ye, tumatam ye ginna bapu. Yuna ta, wōki ginna gopugi ni sūguũ guruku jaasidigide tigusu. Amma na kōiundu di irdu copugire tigusu. Yim tira mara mara duro hatigire : « Tunda kai tīdirdaã, kai daha durtu tirdigire yopuroo gali ši da ? » yindu. Te di wuddi, mara kai copu ni daha turtugi irdigire tigusu. Amma kubba-i mēdi tira hatu : « Kee turonu ôhula wawunni »

yindu. Mêdi te jire. Nuŋu Yûnis ye, Bêšir ye kee daha kee nakire bēnnoo yuna ara ginna hakindu jêyindinni. Mara kee daha kee nakuũde yuna ara hakindu jêyindu. Te di wuddi, dukan na lanjindu duro amma hidimayindiga dûtu. Mara cûu ginna sagahan ai re kara hunduũ tuzugi. Tani lau kogoo yunu ai de dahu nduronu.

Mêdi ginna di sagaraã, dahu nduronu mere yunu budi tîri. Kôï duro dahu nduronu bēneã yunu tigusire bêï. Yege duro dahu nduronu bēneã, biri nauši na bêï, nagi na bêï. Tugume na sûru danne tigusigi, yegaã na tartinigi. Amma-i mêdi hatuũ jire : « Aka daha šišaa mari dîdinni » yindu. Nĩ duro dahu nduronu bēneã hidime na bêï, kûro niri na bêï. Nĩ duro dahu nduronu bēneã, ŋgilaha na bêï. Ciiru, kôï duro dahu nduronu ciŋa dahu nduĩ na cii, nagi na cii, hidime na cii, kûro niri na cii. Te jilla di dahu nduronu mere yunu budi gali. Yege duro dahu nduronu ciŋa, dahu nduĩ na cii, biri nauši na cii, nagi na cii. Nĩ duro dahu nduronu ciŋa, ŋgilaha huma na bu, hidime na cii, nime na kûro terigi. Êriši tira harigire : « Dahu nduronu mere dina njendigi » yi. Mêdi ai jire. Nĩ duro dahu nduronu ciŋa, amma hunaã dinada. Dahu ndurona kogoo yunu ginna kiyai tigusu yendigi. Tunda na dahu nduronu tidiroo, ŋgilaha ye, nagi ye dahu nduĩ ye, kûro niri ye ginna daha tirdigi. Niya kudaã ye, Furās ye Amêrika ye, mara dahu nduronu dîduũ jilla di niya hundaa na gali di turombuda, ŋgilaha hunduũ na bu. Tunda dahu nduronu tidiroo, dahu nduĩ na irrigi, hidime tindaŋa kiyai tigusigi.

Noko gali di hidime jendiroo, kûro niri na irrigi, ngilaha na bu tigusigi. Te jilla di, tunda daha ndurondi hidime jendir nani kûro niri baranda.

Mahamat Kelley **- 1er rang N'Djaména**

Dahu nduronu mere buru mîhim. Dahu nduronu kinji ru yuntu gisigire bêî. Amma dahu nduronu dîrinnaã mura daha šîša. Amma-i êriši kubbu ru hatugire :

« Amma dahu nduronu dîrinnaa aka mara dîrinna kaga » yindu.

Te kege ru dahu nduronu ciyoo hidime ye kûro niri ye ginna irdigi.

Masal gonduroo, amma gura aŋgal hunduũ hokundu, nĩ hunduũ dumpugi. Mura foktundu kôî turonu ru busu yêyindu ni gîrki jeyindu ni daha hidimeyindigi.

Mura nĩ hunduũ duro yuna bêkinnaa ginna urruyindigi, owoni gûrsa capcindu torowa na jeyindigi, lokola na dumpugi, lap-tanaa di turku cendigi.

Agu, amma gura gûrsa dîrii ciiru aŋgal dîrinni, amma ta mura noko captundu ni dahu nduronu jeyindoo, arrakindu yuna buru gala jeyindigi. Nĩ hunduũ na dumpugi. Êriši kubbu ru, amma-i fatugire : « Kee turonu haki ôhula wawinni » yindu.

Ammaa noko hogtundoo, amma gura na aṅgal dîrii, amma gura na gûrsa dîrii, amma gura tîna dîrii, te kege ru mura foktundu yuna dakaa ginna jeyindigi. Amma mura foktundoo mura duro biri nawuši na cii, dina na cii, aṅgal tîri na cii.

Masal tira, tani durude cii, yum tira zaka gîrki tira « ADEO » yindiṅa hûi nakuũ nahata : Hôolu ṅa ru ammaa gîrki Wasap duro tibitu ni aṅgala hundaa horošindu : « Yege duro amma lîbura karayindiṅa jendiroo gali » yindu. Te kege ru gûrsa capcindu. Gûrsaa daha lîbura copu ni Kalait guduku. Owoni gîrki ADEO ṅa bu gisiru. Bini ADEO yuna jeyinaa buru mundu. Mere amma buru na karaheru, amma doktora ye amma amma karahetiga ye lokola ye laptana ye ginna turku cen.

Bini amma doktora buru mundu ru ADEO karaheru. Owoni torowa na buru jeyi. Wôki îyi yega ammaa buru gigirũ, ADEO amma yega hundaa tigirtura ye amma amma hundaa caturaa ye ginna turku cen. Owoni ADEO hokuma deku dahu nduronu dîi. Yunu tira nime duro gali šinnoo, ADEO hokuma ru urruyi cenigi. Te kege ru hokuma wêtige ADEO ṅa layimare jire kogoo amma ši basura ru turkuyinigi.

ADEO mere amma captundu ni fikir hunduũ fokindu, nĩ hunduũ jêyindigi.

Agu ADEO daha landuroo, dahu nduronu buru tîri. Yunu dahu nduronu kinji ru jedinigire bêi. Dahu nduronu bēnnoo amma ginna daha šiša haki nĩ hunduũ na

dombinni.

Amma êriši kubbu ru fatugire : « Mela na foktundu yege hunduũ dombugi » yindigi.

Owoni amma fatugire : « Kee turonu haki ôhula wawinni » yindu. Dahu nduronu hûi duro kûro-niri cii owoni ñilaha na cii. Aũ cozi tira mea aguzuu dîi. Wôki tira mea hunaa kûliyimade farigire : « Yîrdu suusu » yi. Mura lau harigire : « Tani abi ninduroo dagir » yi. Gĩša aguzuu gôyimade, mura ginna ginna ru gĩši turonu cen, farigire : « Ñaa na ginna gĩši huma gire » yi. Iña ginna ginna gĩši huma kûmai giru. Saga coziĩ gĩša munda gôyi foki tuyimade harigire : « Gondu girtu » yi. Kalliã haki gĩša munda girtunne tigu.

Abba hunduũ mura-u lau farigire : « Gîyiku yunu ai duro abi bu cii. Undoo gĩši turoma kumadam kirtum ciiru gĩša munda nunda duro haki girigire bêna masal huma : Nunda daha šiša kogoo amma-i arrakindu turonu turonu ru njitigi ciiru nunda dahu turona kogoo dina nduma na turonu, amma-i arrakindu njitinni » yi.

Êriši ai coziĩ ña landuroore, dahu nduronu mere kôĩ ginna duro ciyoo buru gali.

Amma môša cikoo na mura duro dahu nduronu bênnoo, njusu dîrinni.

Êriši kûri tira na cii, arii tira dowiĩ huma lau farigire :

« Usu yege amma môšaa ŋa ru gîleni addĩĩ kurtu » yi.

Dowiĩme yunu ai aya huma haruũ buru dahu wawu : « Gîleni inji bo cii ru, aya kôĩ môšaa ŋa ru barayiniŋa iña ? » yi.

Wôki dowiime gîleni gurtuũ, aya huma mere-u farigire : « Inja tanuũ amma môša tundaa ara, amma migiza. Mura širii ginna tunda ru yunu tira barayindigi, te jilla ru tunda wôka guraa yuna gura barandurugoore mura lau cusu tigisu cenigi. yuna addiyã wôgid ndaa, coto ndaa, gîleni ndaa kaga noko noko ru wopurgoore mura na yunu dîrinnaã irdu barayindigoo aša catunni, tusu na tigisu cenni » yi.

Owoni « Aũ aũ ru dagire tigise, inda ammaa lau wûzur taĩ, ammaa na inda lau wûzur dîrii. Te kege ru nunda ginna dahu turona sigisudu » yi.

Agu gisa cûu ara duro aŋgal bu cii, aŋgal ciŋa înni?

Aũ aŋgal huma addĩĩ yoo, mere dinare yoo, kidde yoo, migizi yoo, ginna yunu tira gali dîi bes. Aũ naana ginna ngalli huma daha nakaa. Nunda fokndundoore yunu jendĩĩŋa ginna kiyai tigisigi. Nunda ginna ginna tira tira ru sûrure. ALLA-i amma ru dehiŋia, lawa, sarduwa gisuũ, tiliši turonu gisuũ, dahu hunduũ turonu gisiriŋa jilla ru. Dahu nduronu ciyoode hidime ye kûro-niri ye ginna irdigi.

Te kege ru haki fokndundunnoo dina nduma turonu tigrisinni, dina nduma turonu tigrisinnoo haki hidime gali jendimmi, haki hidime gali jendimmoo haki kûro nirdenni.

Inja nduraa na dahu nduronu fihetiroo gali. Owoni ka nduraa ye adaga nduraa ye nagi ye biri nawuši ye ginna iŋa nduraa ru karahetiroo buru gali.

Tunda ginna, aũ turonu kege digisiroo yuna aguzuu ara ginna tira tira di irdigi.

Owoni yunu kudi ciņa, nunda nunda duro turkusundu, amma kubbaa fatigire :

« Turku mere turkii na dagu » yindu. Êriši kubbu ru fatigire :
« Êzi êzi ru njendoo na, êzi ru njigirtigi, hanni hanni ru njen-
doo na gere ru njigirtigi » yindu. Yunu addĩr bêi, yunu addime
re aũ danneã ru bu. Nĩ duro dahu nduronu bēnnoo nĩ te kũro
irrenni. Êriši ru fatugi : « Eke kogoo mea hunaã cĩtigi, nĩ
kogoo amma hunaã cĩtigi. » Te kege ru dahu turondumoo,
nunda ru lau na gali. Nime na kũro irrigi.

Amina Idriss

Înni kege kisidir dahu-ndurona di hidima jendir kuro tĩdirigi?
« Dahu-nduronu » yindoo, hidime jeyindii cikoo ye, mēdi ha-
tigaa cikoo ye, kōi tirtigaa cikoo ye ginna daha gidekuũde,
araiundu turonu gisidigi. Mere amma kubba hatigi : « Kee
turonu ôhula wawunni » yindu. Kũro-ndeni mere hidima di ir-
rigi. Owoni angallaa hatigi : « Yerdimme di tĩi tugurtigide ba-
ranumoo, êgi-i njĩdigi » yindu.

Hidime mere budi tusu. Nĩye godi ye dina ye subur ye. Wōti-
ga kuu di cikaa daha yunu kisidiroo kũro tĩdiriņa hatirigi.

Masal tira gondaa.

Nĩ tira « Buzuu Kĩdeã » yindiņa di amma hayindu cikii. Nime
mere nĩ gorde niya baa ginna di dogu cii. Kara dûli na danni,

tîbiba na ginna dûla danni yuna munda di danni. Sagahan 2020 tugusoode Adilî ye Yoskoi ye, gidde di horolomi karayindigide tertide ni saga nime wurda hundaa killahadiye kirdu. Agu dugusa cûu busoo, Adilî aba huma Tetei woşiyi. Gôyi cawii tîbibuû kuroo, înni na bêî, termometruû ye, taâsiû metruû ye kina ye. Kallî tîbib tira cii. Dowa duro paraa hunnoo kudi bêî. Agu tîbibuû di paraa gôyi made cozi di cen. Adilî cûkki layini kôî tira yunoo, hôkor tira haki.

Agu hadigi : « Kôî Yoskoi na giri nani deka di sôordindu nani, nî tinda na zaga kûro gudukuruna daha yôndaa » yi. Adilî aba huma gôyimade bo guduu sowu ni curuu yege Yoskoi nda na gezeyi.

Kôî Yoskoi na gihii kiri : « Yoskoi ? » yi. Yoskoi : « Aâ ! » yi.

« Tani bini abba tanuu tîbibuû guzuruû, sûru turoni na bêî para kinjidi » yi. Adilî owoni hadigi : « Owor tanuu budi yizendu, tinda inaa nimaa maşala di karanirde ni niya ammaa duro hidimadirii yikii ni wûrda tindaa mara karayehetaa ai kege di şa basii cikî, yizendu » yi. Yoskoi hadigi : « Jire hadum. Tani dowî ai Kîdei na nardu kôî ai di migizi ni gire danni ni taâsiû huma cakine ni arraki sopcinni gôyindu. Haya tertii torowoâ daha ceyima na budi tusu tugusu yen » yi.

Adilî hadigi : « Jire umura (noşi ye kuruwâ ye tusa ye) ginna ALLA-i kee cikii, ciidu dîna unnu yikî ilmu boyine. ALLA-i maşala amma di yuna munda di wasaga cene. Unnu yikî yunu tîbiba jeyindinnâ, aû di arrakindu orro cendinni » yi. Owoni hadigi : « Yege numa inda môgirii sardîgi. Yoo yuna tamma inda haranîgi. Nôski abba tanuû woşî tani deka yide

jilla di tîbibuũ kuzuur. Agu bini tinda hoda di kôî ai di nĩ tinda ña ALLA-i yigiitu. Amma nimaa cambur nani, sôotur nani dahu turondir nani nĩ tinda ña kûro kudukaa » yi.

Yôskoi : « Budi gali, ai hôkor budi tîri. Inda-u lau tani budi larde, dehiñe tanu. Nĩ tinda ña tinda jendiridoo ñaa-i irri jeyindu yendigi ? Tani inda deka hîci berke tugusoo amma ginna di digandu hataa » yi.

Berke tugusuũ Adilĩ ye Yoskoi ye nime ginna kûruyindu amma di cawu tîdirii addir tigusoo yirdu « Eke têhi buũ hû dûgutu nanii mêdi tira nahatirigoo dakir » yindu. Agu adirci-ma, amma ginna cabtindu ekeã kirdu.

Yôskoi ye Adilĩ ye yercindu sa di tusu. Amma di kilaha yindu. Sura hundaa tahatu.

Yôskoi bî buzu. Adilĩ hadigi : « Tinda mêdi daha cabni-ndirdã : Nĩ tinda ña budi niyaa di saga cii ni owoni tîbiba na tîdirdi ni sûra na tîdirdi ni, lôkol na dûli tîdirdi, owoni torowa dûla na tîdirdi, tîmma tindaa na saga dîdii cikii, îyĩ na cawii cii (îyĩ dokini cii) ... Tinda inaa nimaã karandir tîrdide ni, anğalla tindaa ye aya tindaa ye duduwa tindaa ye dehiña tindaa ye ginna hota di cabdindu nani dahu turondir nani, înni kisidir nĩ tinda ña kûro gudukir » yi.

Owoni amma kubbaa gidde di hatigi : « Amma adda carkoo owona ciidu anğallaa torowa migina. Tê-u jilla di ninda anğalla wura têyindu. Yoo aya tindaa na turkudindu » yi. Nasara hadigi : « Ayĩ kalli di saga adii kali cîi » yindu. Owoni adiyã dina tindaa, dowiyã ye kaliyaã ye ginna kege. Tinda na zaga yunu wêtige-u ciyoo ye, hakuma duro ciyoo ye amma tira

jeyindiga daka lau ciyoo ye, amma iṅaa tindaa karahetu yendiga ye, sūra tîbib-a ye tira landir kiitiriṅa ye, nĩ tinda ṅa zaga haratirtiriṅa ye ginna tinda-u lau cii » yindu.

« Agu cii tinda ṅa ai daha tuzu. Aũ mēdi hadigide dīṅa nũkine » yindu.

Bugidiĩ yerci : « Tani nũṅurigoo dagir » yi.

Owoni hadigi : « Tani ninda-u lau budi lerde. Ai mēdi budi cusu. Iṅa numa dowu kũduum karayi saga irri yuna harayina daha wũrda hunaa ye nĩ huma ye turkuyinigide tuṅôsoo budi cusu » yi. Amma kubbaa hatigi : « Ôwolu ṅũli kusunumoo bĩ irrigi » yindu.

« Yoo yunu nahatiriṅa daha nduma unnu zaga hõṅgum mēdi nduma kurtudum cabdundum tahatum araya tindaa ye wura ye baraduma ṅa di owoni na ai kege di suusu. Owoni na zindu. Ninda duro na wura gondi. Amma dahu bennoo kisaruũ kīzii njenigi » yindu. Galasundi. Aũ guru budi dahu keesu haraga wudu ciidi sopummi. Dinu daha galandu. Mere hal wudu digisoo yege nduma duro na amma deka nduhukinni. Yoo amma niya kudaa nĩ nduma irdoo inni kege kusum deka hidimedĩgi. Araga daha hatigi : « Halak ahalak » yindu. « Hal numa baha num » yindu. Tira sugusudu, kisara cũraa sugusudu. Yagidaa di suusu. Nĩ njedi mere dahu-nduronu ye, hidime ye sobur ye aṅgal ye nĩye nduronu ye barayinigi. Aṅgaluũ budi muhim. Kisarũ bude maša hun, aṅgalũ wura maša hun. Unnu karanduma jilla di hõkora tidime ndigisudu. Êriši na wur njenigi. Dīnaã na wur njenigi. Inda di adime na wur njenigi.

Owoni iŋa numa na wur njenigi. Agu cii taŋu ai daha tuzu. Mêda munda a tîni tugumbunni » yi.

Agu bugidiĩ cîi huma tuzuũ, Hurro duroo adii kui gali ni amma šababa bu hundu. Hurro yerci hadigi : « Iyoo iŋaa taŋa budi šukurnindir. Tinda adiyaa na yunu gonduma lau tîdir nindirigi. Noko yege kogo-u osona-u tomburugide tugusoo, Kalliã aka gortigi, aka wûni wa aga tertu giitigi. Acaa lêru ôguruũ keleyindigi, adda ada dina dîdaa, kubbaa letigi, dowiyã hubzaa hetigi, guru îyi yigeã di gurtidigi. Aũ guru wasak yegeã ŋa sarcinigi. Aũ guru amma di hodola cenigi. Te-u jilla di hidimaa turkusundu. Amma guru kuũ dûtu aligiĩ yendu nani hodadi najahandu. Wêtir daha êrišadiĩ jikoo, aũ turonu cušinigi.

Torowoã daha curuwii ciyoo hatĩigi.

Yunu ginna di subur gali, bûrsa gali, jire gali. Owoni kiši wor kogoo na gali, cîi šêgeli hunnoo na gali, kee owon hunnoo na gali, budi suwôude hunnoo na gali. Tai nowor na zundu, kebti na zundu, ninide na zundu, mide na zundu, kiši nuwudu na zundu... Amma hatigi : « Yege môši numa ŋa wûni gôyino, numa îyi dog gardu » yindu. Saã tira cudii tira gazinni. Tusu ninda tira-u daha kuro numa ŋa di du. Zaga ALLA-i njidakuũ ŋa di ndirakide sugusu. Amma tuguma numa jilla yerdum-moo, ALLA-i njudidigi. Budi kilahanindir » yi.

Agu te di wuddi, hidimeã suru cendu : « Nime jendaa » yindu. Wasal (ariĩ) tira cendu. Yôskoi « rêyis jemeye » (hidime hunduũ suru huma) hunduũ di naku. Adiliĩ kee hun gisidu. Connaĩ sekereter (mêdaa urruyinigi). Šêgei gûrsaa cabcinigi. Kêlleĩ labar tira dîdoo nûkinigi.

Tôgoi, Dôwudo, Têtei, Hurro wura ndenna hunda. Agu tartin-duũde. Amma ûrrukaa wôtige daha « jemeye » hunduũ suru huma « Nime jendaa » yindu. Kôî pîrefe (nime bu huma) ña guduku izine hidime jeyindigide cen. Agu cawa hundaa hidi-maa wa bêdiyindu. Lokoluũ kurdu inaa lau kara ndîri huma daha nûkundu cendu. Gali galayindu.

Owoni adiya nime wa ginna dowia cabcindu, zaga adii migizi woo tuhukunja ye, tîbibuũ kiri sura gôyiniña daha nûkundu cendu. Owoni kowa daha gahuwa jeyindu sûk daha nakiña wasaga cendu.

Amma angalea ye adiyaã ye lau hatu cendigi : « Tinda nĩ tin-da ña di ênira tîmma-a tîdirii ni owoni busau annu tîdiruũ, wona urrutaa, êreza ye, kogoya ye na hilindaa » yi.

Torowa tindaa na arraguruũ gor jendaa yindu.

Agu wôtira wopu zina gûrguša-a ginna bûroyindu kôî kûrri ciyoo cucinduũde dahu di gigira budi ba hinna cucindu. Te kege di, torowoã dûli di jeyindu. Yoo nime na bôli tugusu.

Inaa lokol karayindii cikaa ña kirdu hatu cendigide : « Kara mere budi muhum. Tinda ada na gidde di kôî ai di karandir ni kara tinda ña kôî ai di benne tigusuũ kûro diritide yindu. Ninda na kûiya ndumaa tundu nani, amma karajehetigaa di biri naku nani, yunu njendii cikĩ (êlifaa ye, hasaba ye, mbôli ye), yuna kanjididaa ye, wuraa ye ginna dahu uũgu. Berke ninda duro minisitir na cii, debute na cii, mer nime-u na cii. Owonu amma karahedi gide na cii. Yunu jendiĩ jikiĩ ndum awuũ ci. Kara mere hûski ndum. Tê gôrũ harandu » yindu.

Tê di wuddi, amma girai (lokol coramaña) karayindii cikaa (dowiya ye kaliya ye aya ye abbaa ye) ginna-i lau hatigi : « Ninda tôwuhit ye sîra nabawiya ye husna mûslim ye hadîs arbêyina ye fiki ye terbiya îslamiya ye tafsir kuramaña ye luga arabiya ye... ginna dûli di karandu. Šeliša gali wasaga gondu. Yuna ginna di kuũ ciña šêli wôki huma daha šeliniĩña. Ina ada ginna dûli di karayi dahu uũgoo, wûyinni, maa hanni, norkun danni. ALLA-i mere di dudi cii ni, zundu gusoo kuũ di hakinigi, tîri gusoo na kuũ di hakinigi goruũ yayi dîide tigusigi. Mere de turonu tîri di yercinigi. Kuraama medi ALLA-u. Kara nîla danni, înni ña di bu ndugusoo na karaniigi. Imanu ALLA-i yende (nasarkadi « fuwa » yindigi). Yunu te tame tigusoo, inda najahaniigi. Ina zaga kiši du ka nasarkaa na hingu hidi-ma daha barandiĩgi. Sûga na jendu. Murdeme daha cûde hañumoo na, zîde num. Azana ndigisidinni nai nîjtigi » yindu.

Agu hidimayindii sagahan gor busoo, Yôskoi daha wôtige aga niya baa Njemene daha keyindu turku barayindu mašalla nasara urdu nime maša ye gûrsa ye... yuna budi giitu. Amma yunaa dutuũ kalliyã di cîi nûkti watu, tîrdedu amma cikii di. Amma cukindu layinduũ, ninda owoni amma duwaã galandu » yindu.

Amma ta di hadi ye mûu ye awur ye gahuwa kôu ña ye osol tîmmi ña ye ginna daha sura urruyindu cendu.

Osurda hundaa cusu di wašiyindu. Dahu saga cenduũ amma lawu gali di gogoyindu. « Nûnju yunu ai kege jendimmi » yindu.

Agu mara na aša catu ni, saga « ALLA-i hêdiye yinde » yindu. Nĩ hunduũ amma tibibuũ duro hidimayindiga giitu, sūra amma di na cendigi dowiyaa di adiya zaga dûli di sobcindiŋa ye, inaa ye adiya ye zaga vaksinatiũ gôyindiŋa ye wasaga cenigi. Mere noko tira bo huma tedoo na saga cikaa hidi-meyindigi, amma karahetiga giitigi. Lokol hadaa karahetiŋa (nasarŋa di jologi yindigi) lanjindu, iña numoo nĩ tinda ŋa hadaa di kurudide, nime buzuũ kiddaã mere hadaa budi dīi ni, kalliyã tūkula tugusudoo dahabuũ turtoo hadai tīri haku-doo harayindigi. Hadaa daha yenga jeyindiga na cikii. Sūnia jeyindiga na cikii, hadaa tamanna na budi cikii. Lokol kombi-tir ŋa na lanjidu. Gūrsa hundaa ôwuri tigisii ginna amma ūrru-ka dokigi, kudaa na sagahan tugusoo na amma nima ye ni-maa aga cikaa ye ginna dokigi keesuũ duro. Nĩ hundu taka šêmšia na uũgu. Nime gali di jeyindu. Masal ai daha landuroo de dahu turonu ciyoo nĩ jedinigi.

Êdiren Mamar

- 3ème rang INTERNATIONAL

Cûro : Înni kege kisitiroo daha turontir, cûrontir kui dûrtugi ?
Ini amma ginna captuntu mêra huntaa turon gisitigaa suru huma, « Dahu turon » yintigi.

Ini amma-i cûroyintigi, amma daha lantintigi, amma dîna ru citigi, amma cusu ru dûrugi te « cûro » yintigi.

Ini amma ginna daha turoncintu cûroyintigaa suru huma
« Kui - tîni » yintigi.

Mêra ara sîri aũ-u dîri walla dîrinni ?

Amma dazagara Cad duro cikaa ye aga cikaa ye ginna daha turontir cûrontir hal kui dûrtugaa ye tiriši nturuu hal nternasional kisitirigaa daha cûrontirigi. Uŋko gini amma kubba-i fatigire kege « Dulu kûin-i na rakinni » yintigi. Tee mere maina huma daha turon. Hegel i farigire « Dahu turon mere dina amma-u » yi.

Tee mere amma ginna mêra huntaa turon gisitigi. Dizi taja Azai farigire kege « Cûro aũ kiñi na môguru gisigi » yi. Tee mere amma ntiraa dazagara oŋko êrifa citigire kogoo « Cûro-num dahu numa yesku ize ru yenimoo cuwu ŋa mari duro buzugi » yintigi. Cûronumoo eršen numa amma môgura-i japcintigi ; dahu turon na dîna gêyile hun.

Taara amma tîdiraa ginna daha turonturoo amma kara dîrinnaa galantirigi, ina ginna wasaga yentirigi. Unnu taara dazagara daha turontir ni tiriši nturuu cusuu amma muntii yêyeintigaa na owoni internasional kisitiroo taara šarafantir ni biri

ntir. Owoni taara dahu turona jikoo ini tusu bêî ; Ini wuru na ginna cusu tigişigi jentigi.

Tôgoi farigire kege « Kee turonii kapala wawunni » yi. Maina huma dahu turon kinci ru ini dahu turon ye, cûro ye, kui tîni ye ginna dina amma-u cusu na dîri mari na dîri, dahu lantu na dîri.

Gosii Ger - 2ème rang INTERNATIONAL

Mêra aguzuu ara daha tira tira ru daha nûnjurugi.

Dahu-turonu :

Dahu turonu mere duro yuna buru ambara cikii. Yuna ta îinne ? Ngilaha, biri nûuşı, owora fora, ngime, îman, hala kîn-dir, adaga, hidime, ara ginna dahu nturonu duro cikii. Owoni « Dahu turonu » yintoo amma cûu walla mundu kogoo daha deku mêri huntuu turon gisuure geeyintigaa ginna dahu turonii gisigi. Yunu tira aũ turonii faroo amma kuraa ginna daha tusuŋa teere dahu-nturonu. Amma-i fatigire : « Kai diga tuzoo dîŋa na yum tira tolciŋi » yintigi. Aũ zuntu gisoo lantimmi, amma kuraa daha deku suusu.

Hidime :

Hidime mere înni kege ru jendirigi ? Girsu ye aũ nasu ye rûşa-nduu ye hagu aũ-u ndahari

ye wû ye ginna bēne tugusoo hidime buru tîri jedinigi. Dôwula ngillaha duro ciyoo buru jedinigi, tinda ginna yertir na yuna ara ginna tinda duro hetir na hidime gali jentaar. Hidime mere zaga naara amma ginna šôor gontum dina deku naara fora ru cûrontinîre kogoo naara kui ntûrtugi. Amma-i gedde ru fatigire : « Ôrozi na mari duro bê, wunusu na ize daha bê » yintigi.

Kui tînni :

Înni kege ru kusitiroo kui dûrtigi ? Dôwulaa ndurru duro ye ammaa duro ye nî numa duro ye môša numaa duro ye adaga numaa ye ginna ngillaha gonum hidime jentumoo kûro ntûrtugi. Hukuma ru goyi šaaba ru goyi amma naara hidime turona ye ginna ngillaha gontum hidime geentumoo kûro ntûrtugi.

Mêra ara aguzuu nûli cikaa duro yunu tani dahu muraa ara mara : dôwula numa : nî numa amma numaa môša numaa ginna ngillaha duro ciyoo kûro ntûusurugi. Amma-i gedde ru fatigi « Tafu ngillaha danna eke daha miya mûunne kege » yintigi. Unnu taara ginna yertir na kaa fonkiroo girsi ginna bēne kisitir ngillaha gontiroo, kui dûrtugi. Unnu tinda ginna yertir na ngima gondir na ngillaha gondir na kûro dûrte. Amma-i gini fati-

gire : « Gîrkii iṇa numa ncuwoo na inta dirgi ši » yintigi. Amma gîrki naku daha turon tigiširoo, cusu ru busugi. ALLA-i dina jente.

Togoi Hamid

Gali, mēri ai dahu nduronu ṇa buru gali. Ini imme ginna kûro dînni ṇa ai re. Amma kubba-i êrifi ru fatigi : « Kee turon ôfulaa wawunni » yindigi. Daha nduronu erroo, ina kûra ginna gii erdigi. Daha nduronu tîdimmoo, înni na ginna geyindigoo kiyai tigišigi. Hidime ginna kiyai tigišigi.

Uṇgo amma daha-nduronu dîdire jillan nu, mura ginna cap-tindere fara ru yige lotigi. Ai maina huma, daha-nduronu bēnnoo hidemaa tigišinni. Amma ginna daha-nduronu dîdoo, hidime hundu kiyai tigišigi. Hidimaa kiyai tigišoo, immi ginna ru ambayinigi ni kûro dinigi.

Daha-nduronu mere mōša gii na buru gali. Amma-i : « ALLA woru, mōši woru » yindigi. Tee înni numoo, ini turoni inda ṇa errii ciyoo aũ amma ginna ru ganci ṇiṣiniṇa mōši numa. Ba numaa ru na kuu mere ṇiṣinigi.

Amma uṇgoa, daha-nduronu dîdire jilan nu, aũ ini turon geyinii ciyoo na turkuyindigi. Amma yege yišii ciyoo walla šeri daha kiroo na ginna. Mura daha-nduronu dîdire jilan nu wuru erroo na cussu erroo ginna fara ru tusugi.

Tee ginna kombirii galapcindoo na ini daha-nduronu kinji ru tigišigire bēi. Daha-nduronu kinji ru ini turon kisirigi numoo,

cêli bulumme kege. Ini ai daha-nduronu ye hidime ye kûro ndînni ginna buru dûla, kiši ye kûsuri ye kege.

Wasai Biran

Mêra aguzuu ara înni dahu mukum ? Ina aguzuu ginna dahu turon daha nûkintii cikii. Tani ini famuruu dahu turon ye turku ye ginna cikii « Kee turoni kapala wawunni » amma Dazaga migina-i fatu. Tee mire ini jillan nu amma-i fatu. Aũ turoni ini tigusu cenigire bēnna jillan nu aŋkal diyoo na turku burayinji.

Kunno ru na kînjigi duro ye yala numaa duro ye môša numaa duro ye nĩĩ numa duro ye amma šiša cûro turona duro ye ginna.

Amma šiša dahu turona kogoo ini mura ru cirigire bēi. Amma kiñila šiša dahu turona kogoo buru gali. Ini geyintigaa buru bu.

Yîsip Brahim

Dahu-turon : Mere amma ginna captuntu, îna geyintigi ?

Hidime : Mere nîye aũ-u ina barayi goyiŋ haya amma ra. Hidime owor kurtimmi aya-u hidime ina muntu rayiŋ : Hidime aũ-u ncigisu hidime nii numa kuu dîniŋi.

Kuru-tîni : Mere haya amma-u ni, mere aũ ŋa aũ gisigi. Kuru-tîni aũ ŋa ina muntu ru wasaga ceŋi : Ilim ye, subur ye, fikira êska ye haŋiŋi.

Mêra aguzuu ara sîri huntu îni ?

Taara Cadiyana ginna mêra aguzuu ara ra aŋkal nakir na Cad kuru kurukaar. Taara dazagara dahu turontir na dazaga ntiraa amma harayintinna karašetir na nii numa durko zaka kuru teriga gentar. Zaka dîna haradi ŋa gentaar. Taara dazagara amma kûi dahu turon gontir tiriši nturu fišetiroo dîna daha hanadiŋire tigiŋi. Dahu turon mere kuru-tîni dôula-u rayi. Hidime na kuru-tînu dôula-u rayiŋi. Yîsip farigire kege « Dahu-turon kinci ru hidime nima ŋa tigiŋi. Hidime kinci ru kuru-tîni nîi-u tigiŋi » yi. Onko amma kubba-i fatigire : « Toŋoši aši ru bil » yintigi. Maina ini soboyi kinci ru tigiŋire bê. Jean Jacques Rûseau farigire « Hidime-i aŋ ncigisigi » yi. Hidimenunoo nîi numa cusu ru tigiŋi. Neere cusu ru nuuzugi.

Yîsip farigire :

« Arni genirere bafoo kodirere nîi duro caasirigi » yi.

Maina huma aũ hun tira geyinere amma kura-i ampa dintigi.

Doktor Hagar-i farigire « Addimu ru wuru ncînnoo bonuŋoo cusu ru nuzinni » yi. Ca numa ru gire gîri nazigire ŋa ru cûron na nima kuru dîn.

Dahu-turon, ye hidime ye, kuru-tîni, mêra aguzuu mura foraa ginna bu ru kuru-tîni dîna ginna-u dîrii.

Zanaba Hassan

ALLA dahu-nduronu têtindu.

Dahu-nduronu zîndu têtindu.

Duna têtindu, aŋgal têtindu.

Tinda ginna mêdi turona digise.

Aũ aũ di gînei gisinni wudu hanni.

Nagi barandaa.

Hidime šimbur wor di tadaa.

Zaga tediŋa barandaa.

Hidime kogoo kîzei dudum ši mazigi.

Hidime nê barayinigi.

Zaga kuu tediŋa barandaa.

Dugusu ye diski ye duusu kuu kendaa.

Hidime kuu kendir bu kisidaa.

Yertu hidime kuu kûro kendaa.

Yertu kaa hoŋgor hidime kûro kendaa.

Ninda ginna yertu kuu dirte.

Zanaba Mahamat

Tinda ginna deku hokdundu dahu-nduronu kisiduroo hidime kûro dirtigi. Ginna yertu kaa hongude hidime jendir kuu ken-daa.

Amma hokdundu hidime jendûgo tigusigi. Nêe tinda ɗa turo-nu.

Ya Rabbi, huza têindu.

Zanaba Saleh

Dahu-nduronu

Tintaa hogdundu nani njusu nduruũ na nuwudu nduruũ na ginna turonu kisudaa.

*Kûro ndedi :

Yunu kisidir kûro dirtiɗa tinta-u daha cii.

Amma cabdundu, nîye dahu nduronuũ gondaa. Dahu-nduronu ginna sôori dagu.

Amma kubaa-i hatigi : « Kee turonu ôhula wawnni » yindu. Yertu ma cikaa ye ji cikaa, ônu cikaa, yala cikaa ginna turonu digiside. (Aɗgal ye nîye ye biri-nauši ye aman ye nagi ye îman ye) ginna hongir nani dahu-nduronu tinta ɗa njendaa. Yunu ada kisirgi de tugusoo, dahu turunu irrige allai gussoo.

*Yertu hedimendaa !

Yertu, tinda ginna hogdundu nani gûduro nduruũ turonu kisuduruũ- de hilidinde.

Aũ kuu tedigide ginna yunu toŋosuũ kîzeĩ huma awuŋunoo yum tira najahayinigi. Amma hidimeyindigaa di gandir hatirigi ni, gélédiri gi dílidi kisdumoo kûnjo (taman) ninirgi nĩ.

Tinta ginna hogdindu de hedemendaa « lña ? » numoo, hedime bes aũ di killaha cenigi. Hedime benoo killaha bê.

Hogdundu nani hedimendaa, nĩ nduruũ na kûo kendaa wo tinda na Najahadaa.

Gini amma kubaa hatigi de « kee turonu ôhula wawnni » yintu. Tê « lña ? » numoo, hedime ginna turku dagu. Ciidi na dahu turonu bennoo haki cabdindinni.

Dîna unnu ŋa wo, Amma ginna hakindu hoktindoo budi kiyai (tolohuma ye rozo ye) ginna duro mêdi hadumoo amma kumayindu basigi. Têu jilla ALLA kilaha ye dîna ye ginna yentunani cusu di hilidin de.

Kûro ndedi : Înni que kege kisiduroo kûro tîrdigi ?

Owol kuro ndedi barandir woo ille (duŋgoŋi ye fokor ye ŋisti ye subur ye, sôur ye) yuna ginna anŋal kûro Nderi ŋa yendigi. Gini êriŋi kubbudi hatigi de « Côhuri na addĩ addĩ di kîdi huma jeyinigi » yintu.

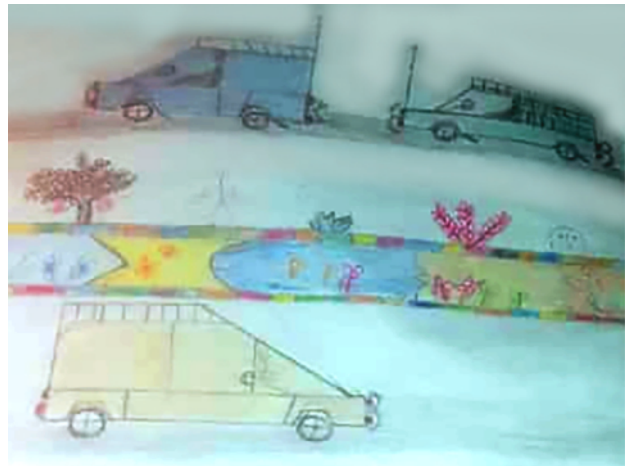
Owoni hatigide : « Kee turonu hodi haki kize yinni » yindu.

Yertu cabdundu kaa hogir nani kûro ndedi tindaŋa tinta mogura dulote. Nĩ dũro hedime ye dahu turon ye bekinnoo nĩ te kûro turombinni.

Înni kege kisidir tinda koĩ turonu daha duusu hidindu kûro di tombur kudi kisidirigi ?

Khaltuma Yahya

Mêra aguzuu ara înni dahu mukum ? Dahu-nduronu ye hidime ye kûro-ndîi yed. Tinda ginna dahu turonu kusuduroo êski di dahu-nduronu hanƙirigi. Tinda

ginna hidime kusuduroo kûro tîdirigi. Tinda ginna hogdundu mêdi dahu-nduronu gondirdoo haki hidime jendirdi. Amma ginna hogdundu hidimendurugoo te budi gali. Amma munda ginna daha turona tigisigide jilla. Amma ginna yutu hidimenduroo dahu-nduronu mere « Budi gali ! » yindigi. Amma hatigide : « Kee turonu kogoo ôhula wawunni » yindigi.

Hawa Abdallah

- 1er rang INTERNATIONAL

Dahu-nduronu yindoo : « Tee de amma munda hoktondo, mêdi turonu, walla mêdi aũ tira haduũ mara ginna : « Yoo ! » yindiŋa te na dahu-nduruno yindigi.

Dahu-nduruno jendirdoo haki hidime jendirdi, hidimendirde bennoo haki kûro dirtinni. Te jilla di nĩ tanjuũ daha nũjurugi.

Nĩ tinda ŋa Gûro Mannaa duro adiyaa ginna captundu ni « Înni kege kisidir, dahu-nduronu di hidime jendir kûro dirtigi » yindoo, adiĩ tira yercimade hadigide :

« Tani hidime tira tarii jendiroo dagir » yi.

Adime hadigide : « Hidima mere suru huma “gubudi luka” kûro dirte » yi.

Ammaa ginna capci, hidimaa yum lanjima, yum 7 ôwuri 11 sagahan 2022 yum tee de adime ammaã Gûro duro cikaa ginna capcimedede hidime te dîide goruũ hadu, mere na turonu ši amma lawa dîide gor hadu cen, ôwuni adime mere

hadigide : « Ninda adiyaa ginna hidime kaga-a dûza-a kisidaa, tîmmi tinda ɲa na gondir daha yuna budi jendaa » yi. Adiya angalla guru ginna capcimade amma kudaa di wasaga cendu, yuna budi hikindu. Tani na yuna budi tîmmi dîide gor na haranir. Yunaa mara « Înna ? » ndumoo. Tîmmi kile (asal), mûũ, hitine, jojono, nîgii, gahawa komaɲa, bidi.

« Yuna ada ginna tîmmi turonu di jedindigi » yi.

Amma hatigide : « Kee turonu ôhula wawunni » yindigi.

Te « Iña ? » numoo, aũ turonu yuna ada ginna jeyi ni amma ginna šiyyinni.

Ammaa munda jeyindoo nĩ turonu ši, nĩya munda na šiyyinigi.

Te jilla di : « Dahu-nduronu budi gali » yindu.

Yuna dûza-a kaga-a, aũ ginna aũ hanayinnaã di wasaga cenigoo budi gali.

Hidime tinda ɲa « Gubudi luka » unnu na jendirii yikii, nĩ tinda ɲa kûro kurtidiriga yikide jilla di hidimendirii yikii

dahu-nduronu bennoo haki hidimendirdi, te jilla di capdundu hidimendir, nĩ tinda ɲa kûro kurtidiriga di yikii. Kunusu ye ôrku ye tûwi ye aharai ye ada ginna yuna kubba amma gad-daa wa, unnu na cikii. Tinda adaga tinda-a budi dakir.

Ahmat Saleh

Amma dahu turona kogoo, nĩ hunduũ duro ngillaha cii, ngisarduu cikii, turcii cii. Aũ aũ daha orro nawugi. Amma hoktundu yunu dakuũ ginna hoda di jeyindigi.

Amma dahu turonaa hakundu hoktundu yunu dakuũ ginna jeyindigi. Tira tira bursayindigide jilla, gũrsa hunaa na hokindigi, tĩna hundaa na hokundigi. Dina hunduũ na hokindigi. Êrdi irroo, mara hoda kogoo, arrakundu bokindigi. Hidime tusu ginna amma munda hoktundu jeyindide.

Nĩ kũro dĩa duro dahu-nduronu cii. Hidima budi jedida. Amma yunu jeyindoo tuhukugi.

Ai kege di :

Amma dehiŋia tuzoo cikii ; tira wona urrudigi ; tira sũk jeyinigi, tira wõtur dĩa, yunaa wonuu di gôyi nĩ giidigi. Tira hasab migine, yunaa ginna urruyini. Mara hoktundu, dahu turona tugusu. Tira wonu urrudu mã dehiŋĩ hun wõtur dĩa di cen. Wõtur dĩa, sũk giidu dehiŋĩ dukoneã di cen. Dehiŋĩ tirã kayê dĩa duro urruyi. Te kege gisidii wonuu kuruyi.

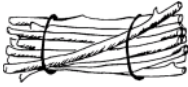
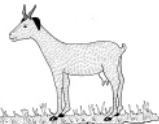
Wonu mōgiriĩ buzu ciidi sũk huma jedin. Aũ wõtur dĩa na kũsur wõtur huma ŋa haki. Aũ urruka migineã na digir duru gôyi mara dahu-nduronu hunduũ jilla ginna buruwayindu. Yege hunduũ kũro dĩa. Mara ginna cusu di busu.

« Aka daha hoda kogoo, mari dĩdii » yindiŋa kege di.

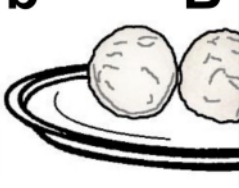
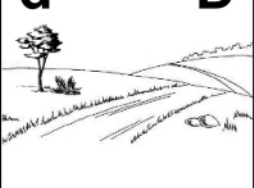
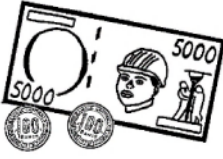
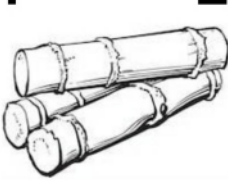
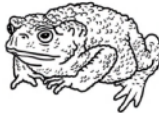
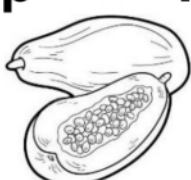
Arba Tudagaa-ã

a A aski	ã Ã kayuã	b B barbi	č Č čôhuri	d D direnu
e E eberu	ê Ê êre	g G gimiĩ	h H hosu	i I diri
î Î tîbi	ĩ Ĩ êĩ	k K karaha	l L lôĩ	m M mûzi
n N no	nj Nj anja	ñ Ñ ñê	ŋ Ŋ ŋam	o O ormo
ô Ô ôtu	p P popur	r R arru	s S sûni	š Š šĩĩ
t T tûnni	u U yurusu	û Û dûguli	ũ Ü yuũ	w W wûni
y Y yuzo	z Z zîŋi	Illustrations : Madjitelem Phanuel Mbanji Bawe Ernest Hassane Abakar Ôyi Mahûmut		

Êlifa Dazaga-a

a A aka	ã Ã saã	b B bosu	c C côfuri	d D dêgil / dungu
e E eke	ê Ê êti	f F Faya	g G goni	h H hanni / hadin
i I izi	î Î îyi	ĩ Ĩ tĩĩ	j J janai	k K kaa
l L lômun	m M mulu	n N nana	ñ Ñ ñaki	n Ñ ñahila
o O orko	ô Ô ôrku	p P popur	r R ôrodiye	s S sa
š Š šĩĩ	t T têlti	u U urru	û Û nûru	ũ Û aũ
w W wîni	y Y yaya	z Z zîŋki	illustrations: Mbanji Bawe Ernest Brahim Daouda Ôyi Mahûmut Jean-Marie Boayaga Markous Outou Susan Rose	

Batata Kanembuye

a argalam	A kayi	b biri	c cara	d daal
e feñe	E je	f fur	G gursu	H harmal
i siyim	I bini	j jana	K kadi	L leke
m masar	M nananana	n ñene	N koko	ñ dowol
p papayi	P raka	r sila	R šemiš	s tombu
š šemiš	Š tombu	t tombu	u burum	U burur
w wuli	W wuli	y yere	Y yere	z azam
				Z azam

Ce recueil de textes en tudaga, dazaga et kanembu est le résultat du « Concours de littérature 2025 ».

Pour la première fois c'était possible de participer de partout là où on se trouve dans le monde. Le Concours Toubou est devenu INTERNATIONAL.

Les textes viennent donc des différents coins du Tchad, Libye, Niger, Cameroun, Sénégal, France, Allemagne, Russie, etc.

Tous les auteurs ont écrit sur le sujet :
UNITÉ - TRAVAIL - PROGRÈS, comment pouvons-nous mettre en pratique cette idée dans notre vie ?

**« Écrire dans sa langue,
c'est la liberté dans l'expression. »**

CONCOURS TOUBOU 2025

